Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 31 СЕРПНЯ 1911. ЧИСЛО 35.

VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, August 31, 1911. No. 35.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Згідно зі статутом Р. Н. Союза, § 36. завідомляє ся всїх Гол. Урядників Р. Н. Союза, як також Урядників „Свободи", що

Річне засїдане Головного Уряду Р. Н. Союза

відбуде ся в містї Jersey City, N. J., у власнім домі Р. Н. Союза, 83 Grand St. **на днях 5., 6. і 7. вересня с. р.**

На се засїдане обовязані суть явити ся: всї Гол. Урядники, означені §-ом 45 нового статута Р. Н. Союза, як також Уряд „Свободи".

ПОРЯДОК ЗАСЇДАНЯ:

5-го вересня, точно о годинї 10-ій рано, Служба Божа і панахида за померших членів Р. Н. Союза, відправлена Головним Духовним управителем Р. Н. Союза, в гр. кат. церкві сьв. Ап. Петра і Павла в Jersey City, N. J.; по Службі Божій всї присутні Гол. Урядники і урядники „Свободи" удадуть ся до дому Р. Н. Союза, де відбуде ся засїдане з слїдуючим денним порядком:

Духовний Управитель промовить молитву; по молитві Гол. Предсїдатель отворить засїдане.

Опісля наступить:

Справоздане Гол. Дух. Управителя;
" " Предсїдателя;
" " Містопредсїдательки;
" " Містопредсїдателя;
" " Рекордового Секретаря;
" " Фінансового Секретаря;
" " Касієра;
" " Орґанїзатора;
" " Контрольної Комісії.
Дискусія над справозданями Гол. Уряду Р. Н. Союза.
Справоздане менаджера друкарнї „Свободи";
" Редакторів „Свободи";
" Контрольної Комісії;
Дискусія над справозданями заряду друкарнї.

Всї Головні Урядники мають явити ся на висше означений час в Jersey City, N. J.

Дано в McAdoo, Pa. 3-го серпня 1911.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. Союза,
Т. Лабовський, гол. рекорд. секр.

ДО ВІДОМА ВП. СЕКРЕТАРІВ МІСЦЕВИХ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА І ВСЇХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Отсим повідомляєть ся пп. Секретарів місцевих відділів Р. Н. С., як також поодиноких членів нашої орґанїзації і всїх передплатників „Свободи", що при зміні адрес **мусить бути подане число відділу Р. Н. Союза**, до котрого зміняючий адресу належить, а крім того **стара і нова адреса** дотичного члена чи передплатника. — Дальше просить ся пп. Секретарів, не писати зміни адрес разом з новими членами, але **подавати нові адреси членів на осібній картцї і сю осібну картку висилати на адресу: „Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J.**

Хто не застосуєть ся до сього конечного правила, сей не може мати до експедиції „Свободи" нїяких претенсій. За точну висилку нашої часописи ми можемо відповідати лиш тодї, коли пп. Секретарі і поодинокі члени, чи передплатники будуть придержувати ся стисло отсего нашого розпорядженя.

Експедиція „Свободи".

НОВИНКИ.

Ще про роботу в Юнгставн, Огайо. Тому два тижнї я помістив новинку в „Свободї" (ч. 32), що „хто шукає роботи, той найде її зараз в Юнґставн, Огайо."

На се отримав я велике число листів з ріжними запитами. Коли другі народности, користаючи з догідної хвилї, напливають тут великими масами, то наші люди марнують час на пустім, а опісля приходять за пізно, або на гіршу роботу. З осібна я не маю часу кождому відповідати, бо єсьм занятий будовою нової церкви, але відповім загально. Майнів тут нема, хиба що копають камінь до „фаундри" (так звана „квора.") Головно суть тут великі фабрики (лїярні) стали. Суть ще фабрики ґуми, гарбарні і много инших. Богато людий працює при будові доріг і водопроводів для нового міста, та при будові нових домів, які тут тепер осібні компанії з великим поспіхом ставлять. Так можна дістати роботу сталу і на обмежений час. Платня ріжна як ріжнородна єсть робота. На день 2.00 дол. і більше. Ковалї беруть подвійно.

Рент около 8 дол. Єсть і дорожший, але можна дістати і за 4 дол. Самотний платить за мешкане і пране 3 дол. місячно, а за вікт, кілько зїсть, або після умови. Много людий мають власні фарми або їх рентують.

Будучність сего міста єсть дуже красна. З кождим днем росте в гору. За послїдних десять лїт Юнґставн в двоє взріс, а за других десять — певно знов подвоїть ся. А як туди еще побудують водний канал, що має лучити Канаду з Америкою, то Юнґставн стане колись першорядним містом. От і все, решту можна довідатись на місци.

о. В. Зацерковний,
526 W. Rayen Ave.,
Youngstown, Ohio.

Страшна желїзнича катастрофа. Одна з найтяжших желїзничих катастроф, про які знає розказати історія нашого краю, опять мала місце в минувшу пятницю. Поспішний поїзд желїзниції Лїгай Валей, означений числом 4 виїхав з Бофало о год. 1.25. Він складав ся з двох льокомотив та 15 возів, у яких находили ся переважно Нюйорчане та Філядельфійцї. Щоб надігнати 40 мінутове спізненє, потяг гнав з шаленою скоростю. Нараз, коло місцевости Canandaigua, N. Y., вилетів зі шин. 200 стіп понизше того місця, де колеса потягу вилетїли зі шин, находить ся пальовий, деревляний міст, довжини 60 стіп. Обі льокомотиви, віз пакунковий, віз для курців та два вози особові перелетїли щасливо через небезпечне місце. Слїдуючий віз перейшов рівнож через міст, однак сейчас за мостом відірвав ся і скотив ся з насипу. Другий по нїм віз упав з мосту на скали озера і тут розбив ся, наче лупина з яйця. Також і третий по нїм віз впав передним кінцем у воду і задержав ся в прямовіснїй поставі. Решта возів правдоподібно завдяки притомности ума котрогось з подорожних, що ужив ратункового гамульця, станула перед самим мостом. Сцени страшного нещастя годї описати. Заки люди змогли збігти у долину з помочю, вода довкруги возів, що поспадали, зачервонїла ся від крови. Сейчас прибула ратункова поміч з Манчестер і почала свою сумну працю. До понедїлка добуто 37 трупів та 60 тяжко покалїчених, з яких найменче ще яких 10 осіб зовсїм впаде жертвою желїзничого мольоха. Причиною катастрофи правдоподібно була зла шина, яка під напором поїзду пукла. Почато в тїй справі „строге" слїдство, яке — як звичайно — викаже, що винних нема...

Холєра в Італїї. Після телєґрафічних вістий, отриманих головним лїкарем Вайманом, холєра в Італїї і Сицилїї розширяєсь; в остатних пятох днях захорувало 150 людей; так само репортовано 2 випадки холєри в Франції. Після акту з 15. сїчня 1893 року, ухваленого Конґресом, президент Сполучених Держав має право, коли факти викажуть пановане холєри, або других заразливих недуг в заморських краях, і коли заходить небезпека, що хороба може бути заволїчена до Сп. Держав помимо кварантани, заборонити в інтересї публичного здоровля в цїлости, або в части перевіз осіб, або річей (власности) з таких місць, які сам президент визначить, і то на такий час, який буде уважати за відповідний. Єсли президент зробить се, на що йому право позволяє, тогди п. Вілїямс буде мати менше роботи в депортації — але тільки Італїйців.

А. В.

Мексик пожичає гроші. Република Мексиканська затягнула 10 мілїонову пожичку у новойорській фірмі Спеєр. Асистент міністра фінансів, Хаіме Гарса, заявив, що се властиво не є пожичка, але лишень короткий контракт на гроші, потрібні до підпертя золотих бондів Мексика за границею, позаяк їх продажа завдяки революції зменшила ся, а торговля зістала цїлковито спаралїжована. Власти сподїють ся великого попертя від заграничних капіталїстів, котрі ждуть лишень на вислїд недалеких виборів в Мексику.

А. В.

Сметрь від ос. Коло Берлїна найшли дїти гнїздо ос і знищили його. Подразнені сим оси кинули ся на дїтий і пожалили їх так тяжко, що одна дитина померла на місци, а семеро в небезпечнім станї перенесено до шпиталя.

Нове оруже австрійської кінноти. В найкоротшім часї одержить кіннота австрійської армії короткі баґнети, котрі будуть стало уміщені на карабінах і будуть складати ся, подібно як звичайні ножики. Новість та буде введена на основі досьвідів з останної російсько-японської війни, що кіннота, коли зсїдає з коний до стріляня, мусить бути рівнож приготована і уоружена на випадок бою на баґнети, тим більше, що шаблї лишає ся тодї на сїдлї.

БРАТСТВО СЬВ. ПРВМЧ. СТЕФАНА
в Джерзи Сіти, Н. Дж.
устроює
в понедїлок, дня 4. септембра 1911
(LABOR DAY)
ПЕРШУ ВЕЛИКУ ПРОГУЛЬКУ
бовтом водою
до LOCUST GROVE.

Рано о год. 8½ виступлять Товариства до маршу.

Бовт відїде в понедїлок рано о 9-ій годинї з Grand Street доку в Jersey City.

На бовтї підчас їзди буде приграварати музика до танців. Можна собі буде погуляти лїпше як на неоднім балю. — Забава в краснім парку в Locust Grove потреває 3 годинї.

На бовтї буде уряджена власна бара, де дістанете всякого рода найлїпші напитки, а і перекусок не бракне, так, що нїхто не буде голодний анї жаждучий.

E155

Тікет для старших 50 ц., для дїтей 25 ц.

Комітет:

Андрей Сандович, Предс.
Іван Мікула, Секр.
Микита Кметик, Касієр.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

ОБРУСИТЕЛІ.

Повість із суспільного житя польської країни,

Н. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

Ротмістр супротивив ся таким зарозумілим поняттям і таким способом зайшли між ними напружені і ворожі відносини. Як люди образовані і обізнані з звичаями товариськими, вони ще кланяли ся один другому на улици або при стрічі у знакомих, однакож то було їм обом ненаручно і відносини їх набрали грізного характеру; коли „пан маршалок", відїзджаючи на якийсь морський беріг, передав своє предсїдательство не ротмістрови, як належало, але справникови, котрий не то що не вмів провадити інтересів ніяких, але навіть, після слів ротмістра, і на кріслї не умів сидїти порядно — а тілько боком. Таким способом із сторони Лупинського, то було не лише образою, але умисним явним визовом. Отже коли Петро Іванович вернув ся з свого морського берега, жвавий, веселий і вдоволений морем та ґубернаторським принятєм, (бо переїзджаючи через Болотинськ, розуміє ся, чув ся обовязаний зложити своє ушановане) ротмістр, не бувши анї на кулеяях анї не маючи спосібности числити на ласкаве принятє у ґубернатора, був в найгіршім настрою. Тож зійшовши ся оба соперники в якімсь комітетї „загального поліпшеня", сперечили ся між собою такими грізними голосами, котрі як далекий лоскіт громів віщували недалеку бурю. Привязані інтересами до одної справи, очутили ся з своїми переконаннями на противних пунктах; кождий тягнув до себе, а тимчасом справа ішла своїм звичайним порядком на перекір їх системам, а то длятого, що з причини своїх незгодин випускали справу з рук, а пан Скорлупський, практичний домовий секретар „пана маршалка" — підхоплював справу в свої руки, підсував якісь папери до підпису, стверджуючи свої доводи якимись обіжниками — і діло робило ся само собою.

На довершенє таких відносин оба були самолюбні, оба дражливі і нервові, оба любили спорити і доводити на свій лад і хоть в сьвітї було місця доволі, але в нашім повітї показало ся його за мало, т. є. простору на два перші місця не ставало: було перше і друге, але двох перших не було і не могло бути навіть для таких осіб як ротмістр Зиков і вислуженний майор Лупинський. Нещасну пальму першеньства прийшло ся здобувати штурмом і битва розпочала ся, не така, розуміє ся, як під Седаном або Вертом, але для нашого міста не менше важна.

До таких неприязних відносин причинила ся ще одна неважна, мож навіть сказати, сьмішна обставина. Одної похмурної, осінної днини по полудни сидів ротмістр при своїм бюрі з ґазетою в руках; упертий дрібний дощ сипав у вікна, а оловяні хмари висїли над містом. В загалї вразливий на всякі метеорольоґічні зміни сидів Зиков дуже нудний і гнївний.

— Чорт знає, що за дурниці пишуть! — промовив він сам до себе і кинув ґазету і лише що хотів встати, коли в передпокою хтось задзвонив.

— Пан пулковнік в дому? — дав ся чути хрипкий бас польскою мовою. Зиков пізнав голос доктора Пшепрашинського.

— Так єсть дома! — відповів слуга Ігнатович голосом, властивим службі військовій, у котрої все виходить на спосіб: „мельдую покірно"!

— Приймає?

— З великою приємностю, — размовно заревнів Ігнатович і широко розтворив двері перед гостем.

— Якийже туман! — погадав собі ротмістр і хотя-не-хотя підніс ся на привитанє доктора.

В комнату увійшов важко, передвигаючи своє огромне туловище, повітовий ескулап Пшепрашинський. То був один з тих неудатних вихованців науки, що то загадочним способом цофають ся все назад, замість поступати наперед; навчивши ся де чого за-молоду, пізнїйше серед клопотів о хліб насущний, серед карт, вина і сплетень, забувають швидко і то, що знали трохи, черствіючи, тупіючи і тратячи на дорозі житя цїлий запас свого людського достоїнства. Наука, хорі, сьвіт — все було віддано в жертву засаді дорібку; практика давала мало — і Пшепрашинський перемінив практику на фінансові операції і з лїкаря перекинув ся на лихваря. Він не погорджував нїчим, нїчим не стісняв ся і хвалячись показував якусь історичну тростинку, котру заставив у него якийсь з'убожілий потомок якогось давного знаменитого роду. У доктора була польска родословна, польскі привички і та удавана, з дитинства усвоєна легкість погляду, котра у Поляків звичайно переходить в пересадну ніжність в обходженю з жінками.

Зиков і його гість напили ся чаю, закурили, побесїдували і замовкли. Але доктор був догадливий чоловік.

— А знаєте, пане полковнику (польська натягнена гречність вимагає конечно, щоби чоловіка величати неприналежним титулом: ротмістра — полковником, полковника — ґенералом, ґенерала — ще як небудь висше, судію — паном президентом і т. д.) — А знаєте, пане полковнику, пані маршалкова чогось на вас уражена...

— Лупинська? — здивував ся Зиков, не маючи найменшого поводу, навіть думкою образити „паню" з тої простої причини, що вона йому нїколи і на гадку не приходила. — А щож я їй такого зробив?

— Ви мали бути у них раз перед вечером в куртці і пані каже, що в такій куцій загортці лише верхом можна їздити...

— Ваша пані дурна, — сказав Зиков, — і ви також...

— Пане полковнику! — скрикнув доктор, зложивши руки, — то вже було давно... І щож я тут винен, коли „пані марш..."

— А вона то вам сама говорила? — перебив Зиков сердито.

— Брунь Боже! Я чув від Гусева. Гусев від Яроцького, Яроцький від Коршуна.

— Коршун від їх кухарки? — відкиж ви більше? — роздразнено спитав Зиков.

— Ні, Коршун від Скорлупського, Скорлупський від Веред...

Але далї Зиков розреготав ся. — Почекайте, бадю, почекайте, а знаєте, то виходить так само, як там на першій стороні: Ізаак роди Якова, Яков роди Юду, Юда роди Сару от Тамари і т. д. Бувайте здорові, пане доктор! Менї час до касарнї, там бодай таких дурниць не учую!

І обернувши ся до гостя плечима, став натягати білі рукавички...

Доктор, анї трохи не змішавши ся, уклонив ся і вийшов.

І сам доктор і донесена сплетня були, розуміє ся, чистою брехнею, але чим тота брехня була пустїйша, тим сильнїйше обурювала дворянське самолюбіє ротмістра. Як то! він що іно з Петербурга, рукавички його білїйші від снїгу, він на память знає лїбретто кождої опери, а тут якась там „пані Пшепендовска" говорить... Ротмістр убрав плащ і швидко пустив ся по болоті, гнївно відганяючи тростинкою упертих свиний, що пхали ся йому під ноги. Замість до касарнї, пішов він до прокуратора Шольца.

Шольц сидів над купою паперів, коли зявив ся ротмістр.

— Як вам отсе сподобає ся? — крикнув Зиков до прокуратора, коли той підвів ся против него. — Як вам то сподобає ся? — повторив він ще раз і не витаючись, витріщав на Шольца великі очи...

— Та ви хоть привитайте ся наперед, — сказав Шольц, подаючи йому руку.

— Ні, лиш послухайте! — І ротмістр розповів свою сцену з доктором.

— Тілько всего? — здивував ся Шольц.

— Як тілько всего? — ще більшими очима випулив ся на него Зиков. — Се чорт зна що! Я того доктора мало за карк не витрутив за двері. Не знаю, яким способом я ще здержав ся.

— І добре, що ви здержали ся. Я переконаний, що він не хотїв вас образити. Він собі так з глупоти і з любви до сплетень.

— Мене образити! — скрикнув ротмістр. — Чиж може мене образити лїкар Пшепрашинський або якась там „Пшепендовска?" Що вона за одна? без роду, без племени, циганка, ґувернантка, приблуда...

— У вас усе приблуда! Дайте спокій з вашою військовою аристократією, — сказав Шольц.

— Цїлий свій вік в няньках телїпала ся, — не слухаючи, говорив далї Зиков, — а тут прийшла приписів товариських навчати. Куца загортка! як вам то сподобає ся? от, вибачте! сьміте мерзенне... Скажіть самі: що мій куртці хибує? — І обкрутившись на обцасах і сьміючись уже сам, показав свою куртку з усїх боків.

— Трохи за коротка, — сказав поважно Шольц — але на візиту до „панї маршалкової" цїлком годить ся...

Але Зиков забув вже о куртці і ходячи по комнаті з кута в кут, говорив далї, запинаючись на важнїйших словах:

— В молодих лїтах — бо менї, добродію, вже далї до сорока доходить! — я був гарно вихований і освічений чоловік, умів розібрати то відразу, але, вибачте за слово, спаскудив ся чоловік цілком в тій норі, хороше поведенє утратив, бо деж, уважте самі, з отакими ідіотами житиІ... Возьмім наприклад, Платона Антоновича, — перейшов він з властивою собі легкостю на другий предмет, — прецінь і ґазети читає і з політиці битий дипльомат і много учив ся, видко, що розумний чоловік! онодї ідемо ми попри замірені плянтації огорода, а він як стій ото: novus rex, nova lex, себ то на справника, бачите, натякає і про всяку налогу у него чужоземне слївце готове, — а все-ж таки і він тілько по тутешному думати може. „Пан маршалок" у него перший чоловік і в канцелярії при нїм він перший не сьміє слова промовити. На всякім иншім місци — тягнув дальше Зиков, переводячи дух, — я би того Лупинського до себе за поріг не пустив, а тут його на почесне місце саджають... Я чоловік чемний — тихїйше вже договорював Зиков, в задумі проходжуючись по хаті — я його остерігав і упереджував, я всїм їм говорив: Деріть — кажу — панів і жидів, Боже вам помагай, а тілько салдата, сохрань Господи, не тикайте, не допущу. Салдата і мужика, де тілько зможу, оборонятиму... Салдат! — скрикнув Зиков, — то сьвятий, він на своїх плечах цїлу Россію двигнув, він ще себе покаже, а їм, тим грабителям, все нї за що... Не послухали мене, не покаяли ся, тепер най самі на себе нарікають! — значучо сказав Зиков і пішов ще виляти свою злість до Орлових.

Тетяна Николаївна розсьміяла ся, учувши о куртці.

— Вам то сьмішно, — обізвав ся смутно ротмістр.

— А якже не сьмішно!...

— Але ви перенесїть ся в моє положенє: з такими ідіотами сходити ся... Ви от все Лупинського боронили, що чесний, чесний, — а я вам доведу, що честь у него в мошонці і нїгде більше. От Гвоздик бере — ну, то хоть всї знають, що бере, така вже його й слава; шампани у него пють, а кождий собі гадає: „підлий ти, небоже, тай годі!" Але отой!... Але почекайте, покажу я вам того добродїя, ви його на поріг до своєї хати не пустите! доводи вам покажу на долони! — говорив ротмістр зворушено і голосно.

— Покажіть, тогди увірю...

— Покажу, покажу, заждіть лише... Знаєте приповідку: „шила в мішку не сховаш" — його видко, не видко, а далї й само вилїзе на верх.

Ротмістр взяв за шапку.

— Щож там у вас чувати? — запитав його Орлов. — Все розглядаєтесь?

— Розглядаюсь...

— Ну і щож?

— Одно важне писемце післав я, — відповів таємничо Зиков і попращавши ся, пішов сим разом, по правдї, до касарнї.

VI.

Зимовий сезон повітового міста відкривав ся звичайно парадним вечером у Лупинських: 5-го жовтня, в день преподобних московських сьвятителїв, Петра, Олексея і Іони, Петро Іванович обходив свої іменини. Іменини таких знаменитих осіб відбувають ся завсїгди дуже пишно, але урочистий день Петра Івановича набирав ще більшого значення через те, що на той день припадав в місті ярмарок. На два дни перед іменинами „пан маршалок" сидів при столї і списував цифри розходів, а Міна Абрамівна примірювала якесь чудацьке убранє на голову з множеством голубих кокард. В передпокою дали ся чути чиїсь кроки, зробив ся гомін як звичайно при появленю чужих осіб і Петро Іванович, виглянувши через двері, промовив поспішно:

— Душко! пан Гвоздик і пан Шнабс!

— До тебе на іменини! — усьміхнула ся „пані" і зачала здоймати голубі кокарди, а Петро Іванович з вайлуватнїйшою міною, хоть в дусї закляв гостий чортом, поспішив на їх привитанє. До покою увійшли два панове з такою свобідною певностию, як входить ся до дому, в котрім не треба стісняти ся. Гостї увійшли, насьмішливо тримаючись за руки, оба трохи під охотою і разом з сопухом горівки принесли і запах печені. Посередник Гвоздик, сильний, плечистий хлоп в стрілецьким убраню з зеленими вилогами і кутасами, подабав на годованого вола своїм тупим поглядом, величезним тулозпищем і дикою силою своїх здоровенних пястуків. Дивлячись на те валовисте туловище з величезною головою, тяжко було представити собі, щоби Гвоздик міг умерти на звичайну людську слабість. Його міг звалити в лїсї медвідь, могла роздавити льокомотива, або могла забити якась случайна куля неосторожного стрільця, але звичайна людська слабість не могла побороти того силача.

Єли Гвоздик був коли в добрім дусї, то розкидав грішми щедро і спосібний був навіть прощати урази, але то бувало дуже рідко; в звичайнім своїм станї виглядав він на усмирителя зьвірів, лютого і зимного, а в хвилях скаженних, що бувало в станї нашилім, спосібний був на найдикші поступки. Єли йому хто спротивив ся, то йому мимовільно складали ся руки в кулаки і тоті здоровенні кулаки наводили страх не лише на підвладних його мужиків, але страхали й мирових судіїв, котрі боялись ся і не хотїли приймати скарг на него. Гвоздика називали „широкою русскою натурою", доки не здогадали ся назвати його просто нїкчемником. Всї знали то добре, однако всїм хотїло ся уважати його за порядного чоловіка: порядним чоловіком був він уже з тої одної причини, що не жичив у нїкого гроший, радо програвав в карти, а шампанами поїв всїх без розбору: против того не мож було нїяк устояти. Але порядним чоловіком був він найбільше для того, що носив шапку з рожею і міцно держав ся на своїм становищи. Як всї обруситель, як сам Петро Іванович Лупинський, так і він приїхав до західного краю без копійки, з порожним куфером, але за то з рекомендацією мінїстеріяльного покровителя і з твердим заміром збогатити ся. До того взяв ся він сейчас, рішучо, сьміло і з вірою в свої сили. Був то грабитель упертий, сьмілий і звинний.

Посередник Шнабс, іменований на місце Грохотова, був живим контрастом Гвоздика. Він покірно і облесно позирав кождому в очи і дивлячись на тоту скулену маленьку постать в окулярах, з рудою обскубаною борідкою, нїкому і в голову не приходило, що то хвалець, без чести і вірп. Він з пересадною гречностию поклонив ся перед Петром Івановичем, з великою почестию приступив до ручки „панї маршалкової", коли тота, обійшовши Гвоздика, пересунула ся помiж тїсно заложеними меблями і сїла на канапу. Посередник Шнабс, здавав ся вдоволеною покорою, але заглянувши в його прижмурені, підслїповаті очи, в котрих мигтїли якісь таємні іскорки, кождий уважний чоловік догадавбе би, що вся тота покора, той невинний голос, несьмілі рухи, були лише зухвалою комедією, і що по правдї він висьмівав позаочи і Петра Івановича з його поведїнкою і „паню маршалкову" з її претенсіями на великосьвітськy сальоновість, на освіту і на француську мову.

(Дальше буде).

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Всенародне віче
в Карнеґі, Па.

Дня 13. серпня с. р. відбуло ся в Карнеґі, Па. всенародне віче в справі фонду імени бл. п. о. Н. Стефановича. Віче відбуло ся в парохіяльній гали. На віче прибули з чужих плейсів: о. Кульчицький з McKees Rocks, Pa., о. Данилович з Лейтроб, Па. і п. Якубовський з Пітсбурґа. Віче отворив відповідною промовою місцевий парох о. Ротко, а вказавши на ціль віча, покликав на предсідателя о. Кульчицького з McKees Rocks, Pa. О. Кульчицький з причини своєї недуги відмовив ся від сеї почести і на його місце вибрано о. Даниловича. На містопредсідателя покликано парохіянина п. А. Астряба, а на секретарів пп. Симеона Пелеха і Василя Мізіка з Карнеґі, Па. що зібрані одноголосно одобрили. Предсідатель о. Данилович, подякувавши коротко за вибір, уділив голосу о. Роткови, котрий в своїй бесіді розповів зібраним історію Руси від часів Хмельницького аж по теперішні часи за панованя Потоцьких і Бобжинських. Довгу і ядерну промову о. Ротка наділили вічевики грімкими оплесками. Честь Вам, о. Ротко!

Другий бесідник п. Якубовський з Пітсбурґа, Па. захарактеризував житє бл. п. о. Стефановича і порівнав його з президентом Лінкольном, котрий зніс неволю в Америці. Так само бл. п. о. Стефанович старав ся всіми силами допомочи руському народови до знесеня неволі під ярмом ляцьким через просьвіту і осьвідомленє мас. Згадка про пок. нашого труженника дуже зворушила присутних, бо всі ми відчули пекучий біль в серци, що бл. п. о. Н. Стефановича нема вже між нами.

Опісля промовляв о. Данилович, обговорюючи вельми поучаючо часи Маркіяна Шашкевича, коли то руська мова була в пониженю, аж перший Шашкевич відважив ся заговорити руською мовою проповідь, а за його прикладом і наукою пішли инші. Бл. п. о. Стефановича зачислив бесідник до таких патріотів, яким був М. Шашкевич, позаяк бл. п. о. Николай все накликував, щоби не встидати ся своєї мови, котрої научила нас наша рідна мати. Дальше своїми веселими і дотепними жартами заохочував бесідник вічевиків до складаня жертв на фонд імени бл. п. о. Стефановича.

Щоби постарати ся о як найбільші жертви, поставив о. Данилович слідуюче внесенє: Кождий сьвідомий Русин є обовязаний і конечно повинен зложити до нового року найменче одного доляра, бо если би не зложив, то буде звати ся хрунем. Хто утік би з віча і не жертвував нічого, то дістане імя хруника. Здає ся мені, що на Карнеґійськім вічу не було ані одного хруника, бо помимо того, що оголошенє не прийшло на час, через що плейзові люди про віче не знали зовсім нічого, то зійшло ся около 200 людий і жаден не утікав перед колектою. Честь їм за се!

На вічу зібрано 50 дол. і 30 цнт. З того видно, що люди відчули і зрозуміли бесіду о. Даниловича, коли зложили таку гарну суму. Честь Карнеґійським Русинам і Русинкам, бо мало було таких вічевиків, які не далиб лепти на руські школи, а о. Ротко дав аж 10 долярів. О. Данилович звернув увагу присутних, що ті люди, котрі на вічу не мають гроший, можуть свої жертви зложити на руки комітету, до котрого належить також і о. Ротко. Бесідник подав присутним до відома, що небавом прийдуть просьби до всіх братств, аби кождий відділ жертвував на фонд ім. о. Стефановича відповідну квоту. Просив вічевиків, щоб сеї просьби не відкидати, бо то була би велика ганьба для того братства, яке не схотілоб дати нічого на руські школи.

На час збираня жертв у салі уділив о. предсідатель голосу п. Симеонови Пелехови, котрий почав свою бесіду як слідує:

Поважаний Зборе! Зійшли ся ми тут, зібрались, а по що? — питаю. Чи з радости? Чи по то, щоби від нас нашу нудьгу відогнати? Ой, ні! еще раз ні! Нас всіх зґромадило тут наше давне горе і крайна нужда. Ми хочемо почути тут слова правди та заохоти від наших провідників, як ми маємо жити, як маємо поступати в теперішних тяжких часах, як маємо тут самі собі помагати і нашим братям з рідного нашого краю. Сьвітлі Збори! Ми добре знаємо про нашого Мирослава Січинського, котрий пімстив ся за наші кривди, бо той людоїд в особі намісника Потоцького, то була наша кривда, бо з його поводу перетерпів наш нарід много мук і ран, а деякі і смерть понесли за його правлїня. Отож той молодий наш герой днесь загибає в Станіславівських мурах! Та молода дитина, на котру мати тілько надії покладала, той, що убив нашого лютого ворога, він днесь не бачить сонічка ясного, ані навіть денного сьвітла. З любови для нас він посьвятив ся, аби нам полекшало; він не міг довше дивити ся на наші кривди, він хотів лихови конець положити, а все з безграничної любови до нас. Помимо своїх теперішних мук, він не забуває за нас, і хотяй його тіло в тісних мурах мучить ся, але дух його все між нами. Він устами моїми до Вас аж за море кличе: „Як живеш Ти, мій любий Народе? Чи відчуваєш враз зі мною нашу спільну недолю? Чи поборимо ми вже коли лютих ворогів нашої країни?“ Так кличе до нас наш любий герой, наш мученик. І його товариші, його почитателі, підняли величезний труд, аби визволити свого молоденького героя з кайданів неволі. А хтож найбільше трудив ся по вічах в справі фонду Мирослава Січинського, як не бл. п. о. Стефанович? Тож память про Него остане між нами з рода в рід. Честь тим одиницям, котрі ідуть слідами бл. п. о. Стефановича, як приміром о. Данилович і о. Ротко, і не жалують своїх трудів і гроший, аби возвеличити славу руського народа і його славних героїв, яким є М. Січинський в Галичині, а тут, на вільній земли Вашінґтона, бл. п. о. Стефанович, котрий вбивав темноту межи нашим руським народом, а осьвідомлював нас, що ми не московський, але руський народ! Ставши нашим американським Шашкевичем, він заєдно боров ся за нас і для нас. Коли народ наш ще не зовсім просьвічений і не знає боронити своїх прав, то не дивниця, що кождий наш крок мусимо значити своїми трупами і кровю. Що найліпші сини нашого народу падуть в нерівній борбі і начинають рідну землицю своїми трупами. Що мислите: чи ті могили без значіня? Чи кров мучеників даром поплила? Чи змарнувала ся? А який хосен принесла вона для народу? Чи нарід невдячний? Ні! Нарід руський є вдячний, дбає про своїх мучеників-героїв. Ану! беріть собі приклад з наших провідників і жертвуйте на рідну справу як не по 10 дол., то хотяй половину з того, а що найменше по долярови, а тоди направду покажемо любов до наших героїв, котрі не те гроша, але і житя не щадять для нас поневолених. Ми добре знаємо з теперішних часів число наших героїв-мучеників. Ану! згадаймо хотяйби Каганця, Сидоряка, Недільського, Скочиліса, Стасюка, Шумеґу, Коханчика, Коцка... А теперішні вибори до австрійського парляменту як випали? Чи справедливо? Де там! Знов з причини шляхти поплила руська кров! Ану, приведім собі на память часи польського панованя; чи мислите, що тоді Русини мід лизали?... Наведу Вам період польського панованя в стихах. Послухайте:

І минулись, прошуміли часи давной слави.
А на нашій руській скибі помарніли трави.
І заснула руська слава і настали муки,
Коли наша Україна впала в чужі руки.
Тогди Польща ненаситна скарби нам забрала,
Народ русько-український в неволю загнала.
І тяженькії окови на Русь наложила.
„Projekt na zniszczenie Rusi“ сейчас зготовила.
І дух, тіло, жизнь і волю закула в кайдани,
Бо думала що вже Руси на сьвіті не стане.
І так люто ся пімстила, і так понад міру.
Що зважилась обсьміяти навіть нашу віру:
Сьвяті церкви, наші храми Зельманам віддала,
Найдорожші сокровища наші подоптала.
Незважала на то Польща, що ми християни,
Оскверняла нашу сьвятість гірше як погани.
Божницями наші церкви вона називала,
Ключі, шнури забирала, жидам віддавала.
Шизматиком, недовірком, гіршим поганина, —
Так руського прозивали тогди християнина.
Тогди хлопа катували, як самі хотіли,
Скотиною уважали і нич не жаліли.
Так мучили, на грань клали, у кітлах варили.
Члени тіла відсікали, по селах возили.
А Єремій Вишневецкий, польський воєвода,
На паль саджав синів Руси хоть сам тогож рода,
Четвертував, видумував майже адські муки
Лютов смертю той загибав, хто впав з його руки.
У Варшаві, на риночку, в лици всего міста,
Там рубав він головоньки козацькі до чиста,
Там гетьману попід ноги поклали рогожу.
Там із него мясо рвали, живцем дерли кожу.
От такая тогди була наша руська доля
Пятьсот літ у нас тревала та страшна неволя.
Пятьсот років ту неволю наша Русь терпіла,
Хоронила свою сьвятість як лише уміла.
Сьвяту віру, сьвяту церков, що сил боронила,
Від закона Христового нич не відступила.
Хоть вязнили, катували слуг Божих, Христових,
Як виразьно про се пише сьвященик Бодрович.
Він то видів, як невинним голови рубали.
Від престолів забирали в тюрми замикали.
Він був сьвідком тих мук страшних, тих лютих [гоненій.
Ридав гірко, молив Бога, як пророк Єремій.
„Усмири свій гнів могучий, милостивий Боже!
Увільни Русь з руки врагів, бо чинять негоже!“
Так молив ся к Отцу сьвітов за свій нарід руський
Теодозій, муж-канонік капітули Луцькой.

По сій декламації о. предсідатель уділив голосу п. Йосифови Корбі, котрий віддеклямував поучаючу деклямацію „Наука то гріш“.

Належить ся пп. Пелехови і Корбі признанє за їх удачні декламації, котрі слухачів дуже заняли. О. Данилович подякував їм обом за се прилюдно.

Бесідував і п. А. Астряб про бл. п. о. Стефановича, а посім о. предсідатель замкнув збори, подякувавши вічевикам за їх жертви в сумі $50.00 і 30 цнт. Спис жертводавців оголосить в своїм часі Комітет.

С. Пелех.

Допись.

З Philadelphia, Pa.

Дня 25-го червня с. р. ходив я по домах наших еміґрантів з петицією за визволенєм нашого народного героя М. Січинського з тюрми. Куди я зайшов поміж наших людий, всюди просив Русинів покласти свій підпис під тою петицією. Між иншими зайшов я до одного дому, в котрім мешкає більше число наших родимців. З великою бідою удало ся мені намовити мешканців сього дому до підписаня петиції, а з тим я розпрощав ся і вийшов з хати. Мене випровадив на улицю молодий, може 19-літний парубок. Я став його розпитувати, чи належить хто з тих Русинів, що живуть разом з ним в тім домі, до якої орґанізації.

— А до якої орґанізації мали би вони належати? — поспитав мене сей парубок.

— Якто до якої? — дивую ся. — До якоїнебудь: от хочби до Руського Народного Союза.

На се він заявив мені зарозуміло і гордо: „Я не приїхав до Америки, аби гроші давати якомусь-там Союзови! Я приїхав тут на те, щоби гроші заробити для себе і з тими грішми вернути до старого краю!“

Що я мав відповісти йому на таку „мудру“ бесіду?... Я почав толкувати сьому глупо зарозумілому парубкови, що обовязком кождого розумного чоловіка є забезпечити себе на случай якогось нещастя. Крім того — говорив я йому дальше — ми Русини, живучі на чужині, повинні тішити ся своєю рідною орґанізацією і з усіх сил її підпирати. Житє робітника в Америці дуже непевне: днесь живеш, завтра гниєш... Чиж в виду того не треба нам належати до якоїсь запомогової орґанізації і заасекурувати себе на лиху годину?!

Парубок засьміяв ся мені в очи і відійшов.

Дня 3-го липня с. р. розійшла ся по Філядельфії чутка, що той самий парубок, про котрого я тут оповідаю, десь пропав. На другий день найшли його трупа на березі ріки у Менаюнґу. Якимсь способом серденга втопив ся і вода викинула його тіло на берег. Відвезли його зараз до Філядельфії, до того дому, де мешкав. Прийшло ся справити небіщикови похорон, — але за що?... До орґанізації належати не хотів (був на се „за мудрий“), а своїх гроший не мав. Щож було робити? Краяни небіщика зібрали поміж собою кількадесять долярів і віддали грішне тіло материземлиці.

От такий сумний конець спіткав того „мудрагеля“, що прибув до Америки заробляти гроші для себе самого, а не для якогось-там Союза...

Маєте, Братя і Сестри, наглядний доказ тої знаної правди, що хто високо літає, той низько сідає; а хто ся свого цурає, того Бог карає.

Шануймо, дорогі Родимці, свій Руський Народний Союз і горнім ся до него цілими громадами, щоб в разі якогось нещастя не помітувались чужинці нашими руськими кістками.

І. Г.
Член Р. Н. Союза.

Надіслане.

Хвальна Редакціє!

Просимо помістити слідуючу допись в найблизшім числі „Свободи“.

В неділю, дня 20-го серпня с. р. відбув ся у нас парохіяльний мітинґ, на котрім між иншим поручено справу дописи, поміщеної в „Народній Волї“ ч. 8., котра несправедливо накинула ся на нашого попереднього пароха о. Емілїяна Бартіша. Отсим подаємо до загальної відомости, що ми, парохіяни з Edwardsville, Pa. жадної дописи до „Народної Волї“ не посилали, ані о ній не знали, а притім застерігаємо ся і протестуємо, щоби хтось на будуче важив ся під подібними дописями класти наше імя.

ПАРОХІЯНИ
з Edwardsville, Pa.

E156

ПЕЧАТЬ:
Руська гр. кат. Церков сьв. Володимира в Edwardsville, Pa.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америцї на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.00
в Америцї на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісї, пішлїть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Олександра Кулїшева
(ГАННА БАРВІНОК).

Сумна вістка наспіла до нас з України!

Олександра Кулїшева приятелька Шевченка й дружина Пантелеймона Кулїша — померла 5 го с. м. в 83 роцї житя, померла в рік після свого ювілею 50-лїтньої лїтературної діяльности.

Олександра Кулїшева, родила ся 23 го цьвітня 1828 року в хуторі Мотронівцї під Борзною, Чернигівської ґубернії, в сїмї Білозерських. Батьком її був Михайло Білозерський а матїрю Мотрона з Риб, в якої честь чоловік і назвав хутір, заснований на предківщинї жінки, Мотронівкою. Початків грамоти вчила ся Олександра в слуги-кріпака, вихованка старої дяківської школи. В домі Білозерських, хоч се був один із найбільших панських домів у Борзенщинї, не далеко ще були відійшли від народу мовою й звичаями. І батько й мати Олександри любили українське, тодї ще вбоге письменство й старосьвітські піснї та народні перекази з тими звичаями, що лучили давних українських панів із селянами.

Батько відумер її семилїтною дитиною. Маючи богато клопоту, мати мусіла віддати її з середущою сестрою до своєї приятельки, полковницї Ольги Івановни Козикової, в її сільський пансіон. Була се людина високо образована, сама вчила своїх дїтий і щоби дїти не росли без ровесниць, приймала їм товаришок до науки й дитячої забави. Про неї згадувала Кулїшева все як про другу матїр. В 13 роцї житя, коли Козикова померла, Олександра вернула домів і помагала матери в господарстві. І тепер ще близше запізнала ся з народним житєм і звичаями.

22-го сїчня 1847 р. в церкві села Оленівки, борзненського повіту, відбуло ся її вінчанє з Пантелеймоном Кулїшем. Боярином на весїлю був Тарас Шевченко. Коли гостї підійшли прощати ся до матери й молодої, то найперше підійшов Шевченко, а прочі гостї стояли за ним. Шевченко так привитав маму молодої: Кажи до мене: „Чи се царівна, чи королївна? Се не царівна, не королївна, се Мотрони Василевни дочка Олександра“. На се Кулїш відповів: „На чужий коровай очий не поривай, а собі дбай!“ Молода зняла тодї з голови цьвітку й віддала свойому старшому бояринови. Як Шевченка арештували на Днїпрі, то в куфрі була й ся цьвітка.

Писати почала Кулїшева під впливом народних оповідань Марка Вовчка. Оповіданя Ол. Кулїшевої, се вірні образки зі щоденного житя. Покійниця знала й цікавила ся житєм народа, тому й уміла по мистецьки про нього писати.

Пера не кидала покійна письмениця, можна сказати, до останної хвилї свойого житя. В останних роках помістила вона кілька своїх оповідань в „Українській Хатї“, де помістила також свої спомини.

З Олександрою Кулїшевою зійшла в могилу одна з красших наших письменниць, якої память вже хоч би з огляду на се, що вона була приятелькою Шевченка й дружиною Пантелеймона Кулїша — нїколи не згине в памяти сьвідомого нашого громадянства. Вічна їй память!

Запросини.

Товариство „Сокіл-Батько“ в Галичинї з своїми 660 філїями „Соколами“ і „Січами“ уладжує у Львові сего року 1911. в 50 лїтні роковини смерти Тараса Шевченка перший краєвий здвиг.

Порядок:

Дня 9. вересня с. р. в суботу о 7-ій годинї вечером в салї Фільгармонії: привітний вечер з музикальними точками і промовами славянських відпоручників.

Дня 10. вересня с. р. в недїлю перед полуднем о год. 10. на площі „Сокола-Батька“ коло Стрийського парку: полева Служба Божа, посьвяченє прапора, вбиванє цьвяшків, промови, торжественний похід із салї Товариства при ул. Руській ч. 20. — Того самого дня по полудни на площі „Сокола-Батька“ о годинї 3·45:

1. Вправи вільноруч сільських руховиків. 2. Рухові гри і забави сільських руховиків. 3. Вправи хоругвцями сільських руховичок. 4. Вправи палицями мійських руховиків. 5. Вправи ручниками мійських руховичок. 6. Біг сільських руховиків. 7. Вправи народні і вправи на приладах всїх відділів. 8. Вправи пожарні.

Маємо честь запросити Хвальну Редакцію і Високоповажаних Читачів „Свободи“ на сей перший краєвий здвиг українських руховиків. Товариство „Сокіл-Батько“ з своїми філїями „Соколами“ і „Січами“ стремить до цїли, щоби руханкою, руховими грами, спортом і впорядом розбудити енерґію в молодім поколїню, вщепити рухливість і відвагу, виховати витревалість і підприємчивість, викресати народну сьвідомість, народну честь і певність себе. Енерґія здобуває независимість і свободу одиницям і народам. Злука і карність дає силу найслабшим.

Просимо сердечно прибути на здвиг!

Гаразд!

За старшину „Сокола-Батька“:

Іван Боберський, голова,
Др. Л. Цегельський, І. містоголова,
Др. М. Волошин, II містоголова,
О. Гузар, справник.

Поясненє одної справи.

Лучаєть ся иноді, що якийсь член Р. Н. Союза, або якийсь самостійний передплатник „Свободи“, не дістає правильно нашої часописи. Розуміеть ся, що той член, чи той передплатник, має повне право упімнути ся о правильну висилку „Свободи“, бож він за се платить чи то дорогою розмету, чи дорогою осібної передплати. І поодинокі читачі нашої часописи, які не дістають „Свободи“ на час, або дістають її на невластиву адресу, користають вповнї з сього прислугуючого їм права, але — зі своїми претенсіями звертають ся вони дуже часто на невідповідну адресу... Замість звернути ся зі своїми жалями до експедиції „Свободи“, вони звертають ся прямо до редакції і лають нераз редактора послїдними словами. „Ви дармоїде! — пише неодин сваток — за що ми вам платимо такі грубі гроші, коли ви не пильнуєте своєї роботи!“ Густо-часто дістає редактор „Свободи“ від провінціональних читачів нашої часописи такі „сердечні“ і такі „культурні привіти“, що просто гидь бере читати усї ті глупі лайки, а вже нїяк не можна би подати сих письм до прилюдної відомости. Така то, бачите, культура у деяких читачів „Свободи“... Сором і ганьба!

І чому ті „культурні“ люди не можуть зрозуміти, що редактор „Свободи“ не має нїякого дїла з адресарем тої часописи. Чому ті люди не знають, що редакторови „Свободи“ навіть не вільно мішати ся в дїловодство експедитора. Чому ті люди не знають, що експедитор залежить тільки від менаджера, а редактор не має до него нїякого права?!

Здаєть ся деяким нетямучим людям, що експедитор „Свободи“ бере гроші за дурно. Ті люди не знають, що експедитор працює тяжко від ранка до вечера, та ще нераз мусить мати до помочи другу людину, бо сам один не в силї дати собі раду. Коби такий „мудрагель“, що то лає останнями словами всїх „панів“ від „Свободи“ і випоминає їм їх платню, зайшов коли до нас і приглянув ся нашій роботї! Можеб тодї не мав відваги зневажати і плюгавити тих людий, що чесно і совісно та в потї чола працюють на кусник хлїба. „Пани!... пани за наші гроші!“ — горлають нерозумні одиницї. Ну, люди добрі, як Вам непотрібно „панів“, то дайте ту роботу „хлопам“. Може до „хлопів“ будете мати більше довіря і може ті „хлопи“ зроблять Вам усьо за дармо!...

Що деякі читачі „Свободи“ не дістають часописи на час, нераз і по кілька тижнів, — се правда, але ся анормальність не є виною експедиції „Свободи“. Тут винуваті пп. Секретарі місцевих відділів Р. Н. Союза, або поодинокі члени, чи передплатники. Чому ті люди, що зміняють свої адреси, не придержують ся точно тих правил, які від часу до часу оголошує експедиція „Свободи“ публично? Буває нераз і таке, що в сїй справі завинить почта, або головний рекордовий секретар, або й сама експедиція (звичайно через недогляд), так чомуж тодї невдоволені читачі „Свободи“ не стараються ся вишукати причину недоручуваня часописи властивою дорогою і по властивій адресї, а ганьблять і зневажають особу неповинного редактора? Чи редактор відповідає за висилку часописи? — дож то таке на сьвітї буває?...

Отсих кілька стрічок написали ми не на те, щоби когось-там вилаяти, або заводити з кимсь-там якусь полєміку, чи борбу. Ми тільки хотїли вияснити деяким людям справу, якої вони доси не розуміли, а через те блудили і самим собі сьвідоцтво морального убожества писали. Культурний чоловік не доходить свого права лайкою, зневагою і проклонами, але просьбою або таки жаданєм у відповідній формі. Нїхто не каже, що Ви не маєте права жадати того, що Вам правно належить ся, але доходячи своїх прав, не зневажайте поганою лайкою людий, а особливо тих, котрі зовсїм нїчого не винні і з даною справою не мають нїякого дїла.

Не забувайте, шан. Читачі „Свободи“, що **навіть за Ваші власні гроші Ви не маєте права відбирати нікому чести ординарною і некультурною лайкою!** Як ті робітники, котрих Ви оплачуєте, не хотять чи не уміють служити Вам після Вашої волї, то Ви їх відправте, а на їх місце пошукайте собі инших, відповіднїйших. А плюгавити тих людий, котрі стоять на чолї цивілїзації і працюють над осьвідомленєм своєї суспільности, — нїяк не годить ся! Се прямо диковина, негідна здоровомислячої людини!

Запрошенє
на Сьвято 20-лїтного Ювілея Церкви в McAdoo, Pa.

Руська гр. кат. церков Покрови Пр. Б. в McAdoo, Pa. буде обходити дня 4-го Септембра, 1911 р. на Лейбор Дей (Labor Day)

20-лїтний Ювілей заложеня Храму.

Порядок є слїдуючий: Запрошені братства зволять зійти ся в сей день о 9-ій год. рано до Columbia Hall. Опісля всї в порядку удадуть ся до церкви на Сл. Божу, котра розпічне ся о 10 год. По Сл. Божій і по посьвяченю креста перед церквою підуть маршом улицями міста назад до Columbia Hall, де буде привитанє братств, а потім баль.

Від 2 до 6 год. попол. відбуде ся в другій гали, на Blaine, театральне представленє „Наталка Полтавка“ получене з рухомими образами (moving pictures).

На то сьвято запрашаємо всїх докресних Русинів.

КОМІТЕТ.

Посьвяченє цминтаря.
В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 4-го ВЕРЕСНЯ С. Р. (LABOR DAY)
відбуде ся:

Торжеств. посьвяченє цминтаря
в PERTH AMBOY, N. J.

Посьвяченя сего довершить з припорученя Їх Преосьвященьства Владики Сотера Впреп. о. Декан Підгорецький в сослуженю Всч. сусїдного сьвященьства.

На се торжество запрашає дуже сердечно наша парохія Всч. Отців духовних, Братства та Товариства і всїх Русинів з доокоindependent місцевостий.

Рано, точно о год. 10-тій зачне ся соборна Служба Божа, а по Службі Божій відбуде ся похід на цминтар.

Комітет парохіяльний.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Кріваві весіля.

(Допись з Auburn, N. Y.)

Вже що як що, але наші руські весіля придбали собі в Америці широку славу. Бо як лиш почує ся, що там а там відбувало ся руське весіле, то з гори уже можна бути певним, що на нім була поліція з візком, пару амбулянсів, кілька розбитих голов, носів, та кільканайцять фунтів вириваного волоса. Де корінь сего лиха, в чім глядіти причини зла, не мені се розбирати; ся справа вимагає ширшого обговореня і гадаю, що до нєї забере ся хтось инший, компетентнїйший. Я днесь лише хочу показати на примірі усю гидь і мерзоту такого поступованя наших деяких людий, а вони самі нехай крихітку застановлять ся і розміркують над сим своїм поступованєм, яке наносить нечесть усему нашому народови.

І так в Оборн, Н. Й. недавно відбувало ся руське весіле, як каже тутешний наш звичай, „на гали". Молоді, недавно з Галичини, запросили на забаву лиш своїх знакомих. День був робучий, тому і гості почали сходити ся доперва по роботі. Але крім запрошених, появили ся на гали і непрошені, вихованки деяких „Правд" та „Поступів". Бо у наших яничарів вже така звичка, що де занюхають, що можна наисти ся і напити ся даром, там вони пруть цілою лавою. Молоді, побачивши, що в гали є більше непрошених як прошених гостий, сказали поліціянтови (який являє ся невідкличио на всяке руське весіле), щоб непокликаних випросив. Сї, хоч не дуже радо, на приказ поліціянта вийшли з гали, однак порішили пімстити ся. Напили ся порядно в сальоні, понабирали в кишені каміня та позабирали здоровезні коли і позасідали на дорозї, кудою мали вертати весільні гості.

І дійсно, коли гості гуртками стали розходити ся, і всякий пішов у свою вулицю, нараз посипало ся на них камінє. Молодят стрічено рівнож градом каміня і коли вони стали втїкати, ціла банда кинула ся за ними, так, що ті спасли ся перед каліцтвом лиш завдяки тому, що один дім, в якім мешкають Анґлики, на щастє не був зачинений. Инші з гостий втїкли до сальону, у якім ще сьвітило ся і відси завізвано поліційної помочи. Нім однак прибула поліція, розбишаки поутїкали, повибивавши каміньом усї шиби в сусїдних домах.

За пару днів, опять на весіле, явили ся поновно сї самі люди, і то знова не прошені. Тут поступлено з ними в подібний спосіб, як першого разу і вони порішили ще гірше пімстити ся на усїх запрошених. Знова позасідали по корчах з палюгами та з камінєм. Але сим разом не вдала ся їм штука, бо гості вертали уже всї разом, гуртом, а по заду за ними, так, що й нїхто не запримітив, йшла поліція. Банда збентежена сим, не мала уже охоти нікого чіпати, лиш з під лоба позираючи, мовчки зникала по закамарках.

Така то культура у наших вихованків кацапських яничарів. Лиш щоб за дармо впити ся, а потім розбивати голови, а по сїм і самому почути на своїй спині поліцейську палку. Сумно лишень, що Американці нїчо не знають про наших кацапів, а тї їх вчинки приписують руському народови...

Приглядаючий ся з боку.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА в місяцю липню 1911 р.

Братство сьв. Петра і Павла в Кріксайт, Па.

В. 158. Васплюк Юрій, Семенчук Василь, Батіг Михайло, Сисак Федор, Батіг Василь, Пастернак Сем., Калинчук Гриць, Пастернак Мих., Шак Юрій, Пастернак Василь, Кузь Яков, Василюк Константин, Голутак Дмитро, Стефурак Іван, Батіг Стефан, Калинчук Гаврило, Настюк Семен, Книгиніцкий Ігнат.

Братство сьв. Петра і Павла в Чікаґо, Іл.

В. 220. Миляк Андрій, Вавро Іван, Ковалик Василь, Кпцсяк Френк, Лацик Володимир, Дмитраш Даниїл, Томашевський Іван, Дмитрів Володимир, Томашевський Дмитро, Щурко Антін, Кубрак Йосиф, Жеруха Олекса, Гаврилечко Петро, Саєвич Василь, Савчук Мартин, Сахно Іван, Лацик Данько, Гаврилюк Григ., Савка Павло, Андрусяк Ів., Снїданко Іван, Станько Іван, Демцьо Ілько, Марціхів Антін.

В. 5. Бенетин Павло.

В. 9. Фичко Василь, Худинця Алек., Худинця Лука.

В. 16. Паславський Лешко, Гавай Михайло.

В. 19. Калинчук Іван, Заячик Николай, Буртик Прокіп.

В. 23. Черняк Іван, Тарашевич Йосиф.

В. 28. Камак Максим, Хомчик Іван, Пащишин Олекса, Цибуляк Петро, Стапай Іван, Юрковський Григ., Кроляк Даниїл, Робак Стефан, Чирський Федор, Котун Юрко, Гевко Іван.

В. 29. Галайда Стеф., Безушко Василь, Михайлишин Павло.

В. 31. Ревляк Юрій.

В. 32. Янеси Стефан.

В. 33. Сидор Петро, Сарабун Іван, Тимош Григ.

В. 36. Коваль Василь.

В. 39. Бутніцкий Миколай.

В. 40. Чихрак Миколай, Лисак Павло, Марак Матій, Газда Миколай, Вербяний Миколай.

В. 42. Шептак Гриць, Самило Михайло, Мотовляк Теодор, Довжинський Василь.

В. 46. Ондовчак Іван, Чулак Николай, Манадак Стефан.

В. 47. Косць Максим.

В. 51. Турик Михайло.

В. 53. Дичко Теодор, Гонос Василь.

В. 58. Біндас Мих., Біндас Іван, Олїйник Юрій, Каня Йосиф.

В. 59. Фурта Петро.

В. 61. Молчан Іван, Кентеш Павло, Піда Михайло.

В. 65. Тарбай Марек.

В. 70. Свердан Семко, Савула Петро, Хомінський Петро, Підгорецкий Іван, Марущак Гриць.

В. 71. Чабадай Павло.

В. 73. Лучка Гаврило, Романюк Максим.

В. 78. Шарнаський Юрій, Чалеський Йос., Вайда Френк, Бончак Андрій, Дерин Мих., Притискач Митро, Мацик Антін.

В. 81. Пашкевич Блажей, Куречка Петро.

В. 85. Сторожка Дмитро, Кукризкий Григ., Поливка Тома.

В. 92. Гринюк Федор.

В. 95. Баран Іван, Хома Іван.

В. 98. Онисик Іван.

В. 99. Погарський Андрій, Федоришин Матій.

В. 102. Стребіцкий Антін.

В. 103. Гіліш Юрій, Памаранський Демян, Дмитришин Филип.

В. 104. Семанич Олекса, Петях Вас.

В. 107. Гряк Тифун, Малиц Вас.

В. 108. Турчин Стефан, Лялька Стефан, Самборський Михаїл.

В. 109. Бумаш Стефан.

В. 110. Матяш Йосиф.

В. 112. Ласковська Розалія, Кримінська Анна.

В. 114. Бобеля Василь, Дуркот Ол.

В. 115. Гребик Іван, Матлак Семан.

В. 116. Павчак Григорій.

В. 117. Різник Евстахій.

В. 120. Велшко Вас., Куцик Лука.

В. 123. Маяк Василь, Скубуляк Тео.

В. 126. Гудак Стефан.

В. 127. Володка Павло.

В. 129. Мороз Василь, Роман Мих.

В. 130. Шелестович Ілько.

В. 140. Хумник Іван, Чирвак Стефан, Федорчак Стефан, Фордичка Николай, Брилич Семко.

В. 141. Смеречинський Йосиф.

В. 143. Репецкий Іван.

В. 150. Спасик Юрко.

В. 154. Гудак Йосиф.

В. 155. Білїнський Кость, Нагребний Григорій.

В. 156. Валюн Петро.

В. 160. Кривків Михайло.

В. 167. Заяць Яков, Ґрабаш Томаш, Козира Марек.

В. 168. Конопацкий Макарій, Байда Василь.

В. 169. Гоцко Стеф., Майкович Вас.

В. 175. Когут Семен.

В. 179. Слаута Дмитро, Купляк Тимко, Федчак Григорій, Дяк Іван, Лукаєвич Іван.

В. 181. Сулима Петро.

В. 188. Васильків Гриць, Бунга Дмитро, Паславський Юрко.

В. 191. Роман Йосиф.

В. 192. Благий Іван.

В. 196. Шапко Мих., Кубінець Іван.

В. 197. Гостинський Стеф., Бідник Йосиф, Гнїздур Іван, Заблотник Іван, Лучшин Федьо, Полюга Лесько, Дорош Гриць, Досяк Николай, Яцпник Стеф.

В. 198. Гін Іван.

В. 203. Рудий Іван.

В. 204. Жовнїр Іван, Сахман Катерина, Сахман Анна.

В. 207. Драбик Федор, Скворонський Петро, Сухий Мих., Савка Мих.

В. 212. Даньчик А., Секерак М.

В. 213. Бачинський Лев.

В. 219. Ференц Федор, Сивулич Ів., Шутий Юрій, Марич Василь.

В. 221. Яворський Михаїл.

В. 222. Муха Гарасим, Хлипала Іван, Побігун Кирило.

В. 223. Сенич Стефан.

В. 229. Смазь Лука, Туз Микола.

В. 234. Іванчишин Іван, Лиґа Вас.

В. 235. Семенчук Олекса, Вайнар Михаїл, Танук Іван, Орялський Михайло, Борецко Михайло.

В. 241. Міклясевич Антонія.

В. 242. Зинич Петро, Федик Лесь, Хміляр Стефан.

В. 243. Яворівський Григ., Гавришків Олекса.

В. 245. Клим Йосиф, Луців Йосиф.

В. 246. Тимошик Филимон, Мускалюк Семко, Лех Стефан, Гевко Микола, Цимбалїстий Дмитро.

В. 247. Дич Ілько, Марцинишин Васко, Косовський Дмитро, Мельник Семко.

В. 249. Целень Теодор.

В. 250. Дячишин Гнат.

В. 254. Карбовник Іван.

В. 260. Космина Юрко, Адамович Григорій.

В. 261. Петровська Анна.

В. 265. Щобак Василь.

В. 266. Мончак Наталя.

В. 268. Ктпїдвнак Юрій.

В. 275. Берений Елисавета.

В. 278. Возняк Ілько, Оріщак Дм.

В. 279. Качур Андрій, Януш Павло, Солян Дмитро, Мушинський Василь.

В. 283. Ворожбит Стефан.

В. 288. Яцків Онуфрій, Ґелдон Фр., Паздзьора Френк, Головка Петро, Сагайдак Матвій.

В. 292. Яхвак Яцко, Михайлюк Ів., Струбіцка Катерина, Олїйник Анна, Папаш Анна, Собашко Анастазія, Гой Анна, Квасньовська Анна, Павливець Танька, Фпляс Йосафат, Романів Пилип.

В. 294. Оленовський Лука, Круль Юрій.

В. 300. Костик Іван.

В. 301. Ковалишин Василь, Риза Лука, Мадзик Дмитро, Вашеляк Василь.

Теод. Лабовський,
Гол. рекорд. секретар.

Заходом Українськ. Товариства „Сїч", в Сиракюз, Н. Й.

відбуде ся

Великий Баль

з ТЕАТРАЛЬНИМ ПРЕДСТАВЛЕНЄМ

„СЕМЕ НЕ КРАДИ"

в ПОНЕДІЛОК, 4 го ВЕРЕСНЯ С. Р.

в гали п. Гливи, 927 W. Fayette St., SYRACUSE, N. Y.

По представленю відсьпіває хор читальні „Просьвіта" „Вязанку народних пісень".

Баль зачне ся о 3-ій годині пополудни, а початок представленя о годині 8-ій вечер. По представленю Баль потягне ся дальше.

ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

В представленю беруть участь слїдуючі особи: М. Попик, І. Шеремета, О. Шеремета, В. Гарматюк, М. Дїдуник, Гр. Бедзїв, Т. Андрусишин, Т. Ячник і В. Тиктор. — Дірітент: В. Шанайда. — Режісер: І. Шеремета.

Всїх Родимцїв, так місцевих як і з околиці сердечно запрошуємо.

За Комітет Тов. „Сїч":

E157

Позір братам Р. Н. Союза відділу ч. 300 в Джанставн, Па. Подає ся до відома, що кождий член, котрий через 2 місяці не уплатив свого місячного і не подав на письмі причини, длячого се стало ся, до секретаря відділу, **буде засуспендований**, а котрий член через 3 місяці не заплатив свого місячного і не подав причини письменно на руки секретаря відділу, **буде вимазаний з братства і Союза.** Також дає ся до відомости, **що в місяцю септембрі відбуде ся пів річний мітінґ сего братства.** Кождий неявивший ся член заплатить кару 25 ц., а урядник 50 цт. На тім мітінґу буде вибирати ся нових урядників і принимати до братства і Союза нових членів. Мітінґи сего братства **відбувають ся в третю неділю в місяци.** — о. Василь С. Гривнак предс., Андрій Годчак, секр. — Його адреса: 189 Sheridan St., Johnstown, Pa.

ПОШУКУВАНЄ.

Де є **Гнат Грицків**, 17-лїтний хлопець, через пів року знаний був під адресою: Box 247, Elmsford, N. Y., тепер вже рік нема про нього вісти. Хто би о нім знав, що ся з ним приключило, або він сам, сли жиє, най подасть вість до батька: ФЕДОР ГРИЦКІВ, 608 Frontenac Str., Montreal, Que., Canada.

КОНКУРС.

Гр. кат. парохія пошукує дякоучителя. Вимагає ся від нього, щоб: 1) знав вести хоральний сьпів; 2) улаштовувати аматорскі представленя; 3) вести школу. Місячна платня 40 долярів і доходи. Не маючі відповідних кваліфікацій, най не зголошують ся даром. — Dmytro Porada, 316 Liwick Str., McKees Rocks, Pa.

Великий Баль

устроює

Братство сьв. О. Николая, від. Р. Н. Союза 53, в Пітсбурґ, Па.

дня 4-го вересня с. р. (Labor Day)

в салі „Просьвіти" при 7-ій улиці, South Side, Pittsburg, Pa.

ПОЧАТОК О ГОД. 4.30 ПОПОЛУДНИ,

На сей баль запрашає ся всїх чесних Родимцїв місцевих і околичних. За добру гостину і гарну обслугу ручить

Балевий Комітет.

Заразом повідомляє ся всїх членів згаданого Братства, що того самого дня, т. є. 4-го вересня с. р., о годині 9.30 зрана відбуде ся в місцевій гр. кат. церкві Служба Божа і парастас за упокій душі бл. п. о. Николая Стефановича. Ціле наше Братство має явити ся в церкви на означений час з відзнаками. На се сумне торжество запрашаємо всїх приклонників і почитателів нашого колишнього Пароха і незабутого Добродія. Помолім ся, Родимці, за спокій душі сього примірного слуги Божого і великого патріота. — **Николай Войтович**, предсїдатель.

Похибка.

Коли жадаєте „Гіркого Вина", то не робіть похибок і не приймайте якої небудь препарації, сфабрикованої самим купцем. То, чого Ви бажаєте, називає ся Трінера Американський Елїксір Гіркого Вина і Ви знаєте, що сей лік є найвідповіднійший на жолудок і на ціле тіло. З хвилею коли недостає Вам апетиту і коли сила Вашого тїла зникає, уживайте Трінера Американський Елїксір Гіркого Вина. Воно дасть силу усїм органам тїла і допоможе їм сповнити без труду їх відповідні функції. Воно управильнить внутренности та забезпечить від затвердженя і всяких получених з тим недомагань. Воно не позволить збирати ся непотрібним газам в жолудку і внутренностях та перешкодить розкладови тих частий поживи, що містять ся в жолудку і кишках. Будьте обережні і купуйте оригінальний Трінера Американський Елїксір Гіркого Вина. В аптиках.

JOS. TRINER

1333-1339 S. Ashland Ave. Chicago Ill.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Тимко Перейма.

Культурна місія.

(Присьвячую Лемкам-жертводавцям).

I.

Вже з ранку, а властиво таки з ночи не гаразд було нині з нашим Броніславом Сярковським. Чи лївою ногою став з ліжка, чи сурдут без камізельки вдів, чи може мав нечистий сон, — не знати; досить що на його лици видно було якийсь неспокій, якусь зміну, можна сказати, якесь невдоволене. В кождий кут він заглянув, та все було не так, як йому бажало ся, а навіть і школа, в якій від трох літ учителював як правдивий польський педагоґ, видалась йому чужою, а діти якісь горді, упрямі, ніби байдужні на його науку. Він на всьо і на всїх лихий і насуплений. І хотя о. Валєнта якраз нині потїшав його і загрівав до праці, хотя цьвітисто виказував користи сеї місії, яку Сярковський сповняв на ,,кресах'', хотя вкінци і приманював його будуча Польща, то таки в души його було порожно. Він рад був скрити ся під землю, або плюнути на тую місію, бо видів, що з його праці було дуже мало хісна для будучої вітчини.

— Ет! чорта варта тота наша культурна місія на Руси! — так говорив польський носитель культури до своєї жінки Марії. —Кажуть мілїон Поляків ратувати: тай ратуй їх, як хочеш. Товчи, товчи і лопатою по головах, то таки нїчо не вибєш. Піп в дзвін, а чорт в калатало. Ти йому говори ,,жиби'' а він тобі ,,жаби''; ти його зови гарно, по пански, Єнджей, а він тобі прямо до очий стає, що він ніякий ,,єнчий'', а таки той самий Андрій. От маєш віз і перевіз. Вже зачинає і хлопство бунтувати ся. — ,,Не треба нам — кажуть — тут на Руси польських краковяків, бо маємо досить своїх гарних пісень; не треба нам і польської мови, бо нам наша достоту вистарчає''. — І кажу тобі, Маню, що то всьо піде на вітер: тая наша тяжка праця і гроші, які видають ніби на будову великої вітчини, і то чи скорше чи пізнїйше — воно всьо псови на буду здасть ся. А ми, здає ся, вже і тепер тут непотрібні. Хлопи відгрожують ся, що виженуть нас з села, тай менї заєдно якийсь голос шепче до уха, що недовго вилетимо звідси. Ти не видиш, як вони нас обминають, які міни в них грізні? Я таки ношу дальше свої ,,перстені'' в кишенї, бо кождої хвилї надію ся якогось гайдамацького нападу.

Пан Сярковський перевів дух і торочив свою річ дальше якимсь плаксиво-розжалобленим голосом:

— За пізно взяли ся наші ратувати той мілїон Поляків на Руси. Се було робити тодї, коли хлоп був темний, коли не мав вчених фільозофів, коли він справді уважав нашу мову за панську. А нині, куди?!.. Він вже сьвідомий, має між собою богато мудрагелів, що його бунтують і вказують дорогу всюди. Нині і хлоп голосно каже, що він не бидло, а пан; він уважає свою мову за панську, а нашої прямо бридить ся і слухати її не хоче, коли хто до него заговорить. Гей! гей! пощо то було туманити себе і нас обманювати на шкільній лавці, що нібито ми, народні учителї, маємо збудити на Руси того Ягайлового духа і воскресити Польщу від моря до моря, коли то не в наших силах! Пощо не дають нам спокійно працювати після бажання того народа, серед якого живемо; пощо ломати може не один сьвітлий характер? Направду! — менї вже і остогидла тая ідея, яку нам наказують ширити. Та нїби для кого? на що? Чи не досить нам тої Польщі, яка є дійсно Польщею? — а яка вона?... Чи не досить нам для неї працювати?... та чи ми навіть в силі тоє гайдамацтво перетворити на щирих Поляків? — Але щож! кажуть нам під гріхом народної зради робити культурне діло і то систематично та консеквентно... Виходить — треба тягнути дальше. Не мож словом, погрозами, прізвищами і проклонами втолочувати нашої культури в гайдамацькі голови, то треба її насаджувати костуром, ломакою... Бодай той не діждав оглядати Бога, хто видумав Польщу на Руси! Менї вже і жити не хочеть ся! Я рад би між моїм рідним народом жити і працювати; там і лекше було би менї і праця на щось придала би ся. А тут ось що! — До чого воно дійде, то я навіть не можу собі уявити. Відай то по доброму не скінчить ся!...

Такі тиради виводив підчас обіду польський учитель в руській школї. А його жінка Марія задумалась. Бо вона ще недавно була дитиною того народа, якого все лиш зневажають на кождім кроці. І живо приганула собі діточі хвилї, як то круглою сиротою оставшись, бігала в подертій спідници за юрбою инших дітий, і як ті діти подавали нераз зголоднілій сирітці кусень хлїба; як то відтак, пізнїйше, брат Михайло, листонос, більше з любови до бідної сирітки чим з милосердія, забрав її до міста, тай тут при помочи руських студентів, особливо при помочи молодого семинариста Юрія, що цїлими днями і ночами працював над образованєм бідної сироти, — стала народною учителькою. Та однак не застановлялась вона глубоко над тим, як се могло всьо статися, як виходила замуж за Броніслава, як змінювала свою віру і народність, лише в тій хвили думала на тим, чому то всьо так спрягло ся на той нещасний руський нарід і защо хотять його, таки на його власній земли, знищити до краю. Знає вона той нарід добре, знає його нужду і його нещасне положенє, тай гаразд і зрозуміла тепер, що судьба непотрібно злучила її з Броніславом, як і непотрібно прикувала її братів до гордої Польщі. Її мучило се, що вона покинула свій нарід і вона жалує того, але щож? пропало, не верне ть ся!... Вже мусить летїти в пропасть, як летить нічна нетля до горіючої лямпи, її вже все одно, бо вона ренеґат!

— Бронцику! Брончику! Який бо ти боягуз, бабій! — промовила Марія до свого зажуреного мужа. — Та ти не потребуєш боятися хлопів. Чиж вони в силі тобі що зробити? Таж тебе всї возьмуть в оборону. За нами преціньж всї власти, бо се наші, польські. Чи можна і подумати, щоби вони чоловікови, сповняючому місію після їх сердечної волї, заподіяли бодай тїнь зла?.. Таж се неімовірне. Глянь но, кілько ти мав вже скарг, кілько на тебе виходило депутацій з села, — та чи спав тобі з голови хоч волосок? А колиб оборони було тобі треба, то не журись, —будеш її мати. За твою працю для Польщі, тобі не лише признанє, але й оборона належить ся. От лучше їдж, бо росіл цїлком студений. Їдж! їдж, Брончику, бо пора йти до кляси, — година вже давно минула.

— Коли менї таки чогось тяжко, — жалував ся пан Сярковський, — а часами то аж розпука чоловіка чіпає ся. — Менї все здає ся, що хотя ти змінила свою віру і народність, то все таки в души не перестала бути Русинкою. Ти ніколи не перестанеш любити тої руської пісні, тої молитви, яку тобі вперве твоя мати проводила, ти і тепер молиш ся по руськи. Ти ніколи не будеш моїм приятелем, бо я тебе скривдив, я тебе присилував покинути твій народ.

Марія встала мовчки від стола, вийшла до кухні і залила ся гіркими слезами.

— От видиш! — крикнув поірітований плачем жінки Сярковський — руське гадюче кодло! По що я тебе брав, по що я увів тебе до свого серця, ти гайдамацьке насїнє! Тобі все ще смердить хлопський кожух. Марш, кобуху руський!

І не докінчивши обіду, схопив ся і побіг прямо до кляси.

II.

Школярі звичайно перед наукою сиділи тихо, бо знали свого учителя, що був лютий і катував їх немилосерно, особливо тоді, коли їх переробляв на Поляків. Коли Сярковський ввійшов до кляси, діти встали і словами ,,Слава Ісусу Христу'' привитали його. — ,,Бенькарти! — гримнув учитель — а то по якому мене витаєте, по хінськи?... псякрев, ви не знаєте, що менї належить ся інакше?!... Чекай, я вам дам, ви бидло руське! Як я вас учив? Ви собачі сини, вам зараз відхоче ся бунтації. Ге-ге... я знаю, — се наука старих гайдамаків. Але чекай, я їх навчу розуму як посивіють. Їм відхоче ся гайдамацької політики. Ти думаєш, що менї твій тато щось зробить? А во: — дулю!... я так його бою ся, як от тебе один з другим. Їм забагло ся будувати Україну. — Там до Росії, гайдамаки, а не тут, бо тут Польща, польська земля, розумієш?! Коби менї прийшов тут до школи котрий гайдамака, то я би йому показав, де раки зимують. Ви всї Поляки. На сьвітї Русинів нема, — суть лише Поляки і Москалї. То тілько бунтівники вговорили в голови ваших старих дурнів, що вони якісь Русини-Українцї, але я їм всїм вибю з голов то дурне і підле хамство. — В Польщі не сьміє бути нікого крім Поляків! чи ви розумієте тоє?

Підчас сеї тиради Сярковський лупив з усеї сили костуром по столі і кидав ся мов божевільний.

Дїти нічо не розуміли з тої бесіди польського учителя; їм лише одно в голові: що вони Русини, а до школи приходять учити ся читати і писати.

— Читайно, Михайло Коробчик!— крикнув пан ,,професор''. — Хлопчик читає: ев, ревка, мевка... — ,,Яяяк?! Ти псякрев, хамське сьміте! Як ти читаєш? Чорти би тебе пірвали, гадоно дідьча! То ти так знаєш свій язик? Я вам казав, щоб ви дома говорили лише по польськи і учили ся читати добре з польського букваря. Таж я отсе вже пятий день товчу тую букву, а то хлопське дранте заєдно товче: ревка, мевка... Та не мевка, чортове насїнє — лише: мєка! — розумієш?! Чекайте, ви руські свині, ви байстрюки прокляті, я вам дам!...

— Так, так, пане, ми Русини, а не жадні такі, як ви нас називаєте. Ми не є ніякі байстрюки! — відозвав ся один відважнїйший хлопчина.

— Мовчи, гайдамако! Котрий то такий зухвалий? Ага, то ти Микита? Ходи-но сюди, ти руський медведю.

І в найбільшій злости пірвав хлопчика за горло та витягнув на середину. Хлопчик захарчав, а відтак видав з грудий якийсь глухий зойк. Польський педагоґ в божевільній люти зірвав з него ремінець, яким був підперезаний і повісив за шию бідного сьмільчака на таблиці. Хлопці заметушились і пустили ся з плачем до дверий, але Сярковський одним скоком кинув ся перед них і замкнув двері. Бючи лютій по головах і копаючи їх, куди попало, загнав перелякану дітвору до лавок, а відтак відвязав ледви теплу бідну жертву з таблиці і трунув ногою до лавки. По тій педагоґічній операції Сярковського в клясі настала така тишина, що лише мушку було чути, як бренїла сполошена, колуючи понад головами школярів.

— Ге! я знаю, чому ваші батьки, ті прокляті бунтівники, такі на мене люті. Ви, бенькарти лайдацькі, певно всьо виносите зі школи і розповідаєте дома, що ся тут діє. А чи ти знаєш один з другим, звірюко, що зі школи не вільно нич виносити? О, чекай! Ти видів, що я робив Микиті? — Я вас всїх повбиваю і повішаю, коли менї від нині будете зі школи виносити що до дому! Вам нич не говорити?... Таж ви дич! З ваших батьків і материй поробили ся вироди, худоба. Вони відцурали ся свого народа. Знаєте ви хотя молити ся?... По якому ви молите ся дома? Чи може Бог приняти від вас хамську молитву?... Коробчик, таж то Поляк, — ану но, моли ся! Ну, скоро! скоро!

Переляканий хлопчина зачинає: ,,Во імя отца і сина...

Тааак?! От бачите! се такий Поляк... Моли ся по польськи!

Я не знаю інакше... Мене так мама навчили і казали, що я Русин і щобим все молив ся по руськи.

Хлопчина розплакав ся. В клясі тихо-тихенько...

— Твоя мама мудь, смерда! Я тобі буду за маму! Я тебе навчу молити ся, як тобі належить ся. Ну, клади руку на чоло!... В імен ойца...

— Я так не буду — боронив ся хлопець — бо менї мама не казали.

— Стули морду, ти раку печений, та!...

Тепер вже опустила польського місіонара сьвідомість; йому лише майнуло в голові, що та сьвята місія, яку на него вложили завойовники нашої землї, таки цїлком розпинає ся на твердих головах маленьких козаків. Він хвилину бавив ся в кишени своїм боксером, який носив нїби то на оборону перед здичілими гайдамаками. Відтак махнув рукою ..... а хлопчик, не видавши найменшого стону, повалив ся на землю.

В тій хвилї підняв ся в клясі такий могучий крик, що саме пекло порушило би ся. Сярковський стояв хвилину мов скаменілий, опісля гей божевільний пігнав ся до другої кляси, де учила його жена. — ,,Іди, йди, ратуй! се твої прокляті братя''.

Налякана жінка вибігла до сїний і очам її представив ся вид страшний: діти без книжок, простоволосі, в найбільшім переполосї утікали з кляси, а під лавкою малий Михась в послїдних судорогах кінчив своє мучениче житє.

— Сьвіте мій гіренький! — почала голосити Марія — що я тепер пічну? хиба під землю скрию ся! Ох, нещасна я, як нещасний і нарoд той, що я його покинула. Тепер уже розумію... се кара за моє відступництво.

. . . .

III.

А на селї чути дзвін: бам... бам... — якось так страшно гуде... Що се! Мабуть горить десь. — Та огню нігде не видно. Люди повискакували з хат та розпитують одні других. Ось біжить мати Михася Коробчика; може вона що скаже... А стара Олена то йде то біжить. Порозпинана, з розвіяним волосєм. Вітер має її одежию і розпущеним волосєм, а вона заєдно голосить: ,,Дїти мої, дїти! То на те я вас годувала та доглядала, щоби вас мордували польські кати? — Дїти мої нещасні! Нема кому заступитись за нами бідними''.

— Що таке, Олено, що стало ся?

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

— кликали за нею люди. — Та бо чекайте, Олено, Бог з вами.

Олена спаматала ся... „Там... там... в школі... моя дитина лежить... забив... замордував..."

— Що? хто? де?... Ага, він... Беріть ціпи та вили... вбити лотра, як пса! Досить наруги, досить зневаги. Не помогли зажаленя, не помогли протести, бо се нароком його тут держали, щоби такий драб ополячував руський народ і мордував наші діти. Убити збуя, або вигнати як біשеного пса з нашої школи, бо в инший спосіб ми його не позбудемо ся!

Громада людий чимраз то збільшає ся. Гамір, крики, а всї біжать скоро до школи.

Двері в школі поотвирані. Люди вбігають до кляси. Тут під лавою лежить малий Михась... Гейби сплячий, мов ангел зі зложеними руками і з молитвою на устах. Він таки молить ся. За кого? — За ворогів. Він неначе вимовляє: „Боже, прости йому, та і всїм тим, що мов круки обсїли нашу землю. Вони засліплені, не знають що творять".

Людий тимчасом чим раз більше сходить ся.

— Де він?... Досить нас напонижав ся, досить назнущав ся над нашими дітьми. Не йому з наших дітий поробити Поляків. Ми хиба не в Польщі. Коли не було кому зробити ладу, то ми собі самі його зробимо!

— Дайте спокій, дайте спокій! — кричав до розярених людий Федір Наконечний, голова місцевої читальнї. — З ним вже тепер напевно зроблять лад. Що стало ся нинї, то вже не вернеть ся, а ми покажім ся висшими від польскої культури. І знайте о тім всї, що чим більше жертв у нас, тим близше наше визволенє, тим скорше Русь-Україна воскресне!

А нещасна Марія — збожеволіла. Рве на собі волосе і одіж і таким страшним вибухає плачем, що всьо довкола себе заглушує. Заєдно бє о двері помешканя окровавленими руками і кричить: „Пустіть, пустіть!... він там!... він неживий!...

— Виважити двері! — крикнув голова читальнї. — Двері виважали і очам народа представив ся страшний вид. Жертва польскої культурної місії лежить в калюжі крови і тихим голосом благає пощади, милосердія... — Простїть, братя, я не винен... винна захланність моїх родимців... Вони вибрали мене на жертву...

На другий день в Жилинцях був уже спокій, — маєстатичний спокій. Лише дзвони дзвонять, не устають. А в хатах ні живої душі. — Де то вони?... Вони молять ся, щоби Бог вразумив сусідів. Вони похорони справляють малому козаченькови. Бо і варта він сего: погиб, як правдивий козак — за рідне слово, за рідну молитву.

В Ропици руській,
в падолисті 1910.

До Сестер і Братів Лемків в Америцї.

Дорогї Братя і Сестри!

Тїшимо ся дуже, що зрозумілисьте наші щирі заміри і не пожалувалисьте обильних жертв зі своєї гіркої і кривавої праці на так високе і благородне діло, як українсько-руська бурса на Лемківщинї.

В Горлицях вона конче потрібна, тим більше, що се вже окраїна нашої дорогої Руси, а на добій тому ще загнїздилось тут, (як Ви, дорогї Братя Лемки, пишете до нас) царо-православне ренеґатство і московська зрада, яку розширяють між неосьвіченим народом московські аґенти. А ми наприю хочемо стати і відвернути від народу се велике нещастє, справити його на дорогу істини, та повести на стрічу золотому сонцю. Хочемо виховати йому синів, які служилиб колись свому народови вірно „з лицем чистим, не змученим", не цурались його рідної бесіди і пісні, його звичаїв, та не вбирались відтак в „костромські рубашки". Ми за народ, з народом і для народу. Так Ви се, Братя і Сестри, гаразд зрозуміли, а доказ зрозуміня сего, то Ваші жертви, яких не пожалувалисьте на добре діло. — „Боже Вам заплать!" кличемо щиро від нашого Товариства і від бурсаків. Передовсїм дякуємо щиро Впр. о. Теодозію Цареви, що зволили від себе і з акафісту жертвувати таку поважну суму, і Впр. о. Іванови Велигорському. Дальше щиро дякуємо Впов. Стефанови Горощакови з Пантної, Дмитрови Тиханичови, Петрови Ропицькому з Ропиці руської, Йосифови Дзямбї з Гладишова і Петрови Шевчикови з Чорного, що були ласкаві на наш поклик відізватись щирими словами і занялись збиранєм жертв. — Жертви Ваші будуть проголошені в осібному виказї.

Заохочені Вашою щиростю для молодших братів, ми ступаємо в сїм році значний крок на перед. Однак не вириваємо ся самі о власних силах і о власнім розумі, але кличемо і Вас з далекої країни, з за моря, з вільної землї Вашінґтона, до себе на пораду. Просимо близше, до купки, ось тут під „хижою" посїдаймо рядком до сонечка. Ми найперше віддякуєм ся Вам за поміч і за щирі слова заохоти до працї, а відтак порадимо ся всї разом, що дальше робити.

Наше дїло розпочате не сьміє розвіятись, але мусить станути на твердих підвалинах. Ми до тепер мусїли містити ся в домі винайменім, що коштувало дорого, а в сїм році задумали ми купити в Горлицях дім власний, і як раз підпав нам під руки такий дім з городом на бурсу. Лише біда, що треба заплатити за него 16 тисяч корон, а з направою винесе до 20 тисяч. Фондів на се не маємо жадних, бо в сїм році дуже маленько остало з жертв, що вплинули від Вас і від наших Родимцїв з краю. Ми мусїли справити цїлий інвентар до бурси і до кухнї і доплатити богато на виживлене дїтий.

Сподїємо ся однак, що гроший на се дїло позичуть добрі люди, але їх треба сплатити. І ми той великий тягар затягаємо на себе. Нехай же, дорогї Братя, сей тягар на нас вложений (бо майже без нічого йдем вперед) буде сильною для Вас заохотою до збираня і складаня жертв на живий памятник.

Ми знаємо добре, що тяжко жиєть ся Вам тепер в Америцї, бо і зарібки зменшають ся, а видатків Ваших не списав би і на воловій шкірі. Але Ви, дорогї Братя Лемки, памятайте, що се для Вас, для Ваших братів і для Ваших дїтий, — тут на Лемківщинї. І Ви сей податок поставте на першім місци. Скажіть собі, що „покіль ми в Америцї, то мусимо сотворити памятник, що вічно служити-ме для нашого добра". Чим скорше сплатимо сей довг, тим красше буде для Вас і для нас. Ми не можемо багато числити на наших Родимцїв тут в краю, бо й вони обтяжені, що Ви зрештою знаєте. І єслиби між Вами найшов ся такий добрий син Матери Руси, що міг би жертвувати на купно сего дому півтора тисяча долярів, то бурса тут на Лемківщинї назветь ся Його іменем, а імя його на сїй бурсї золотими буквами виписане по вік видніти буде і вказувати-ме на то він, як добрий і вірний син послужив свому народови. — Колиб знов не знайшов ся такий Добродїй, то може би хто з Родимцїв купив дім сей і записав на себе, та відступив на бурсу, а ми би сплачували гроші для него до каси.

Сим і кінчимо тих кілька слів і засилаємо Вам всїм, Дорогї Братя і Сестри, сердечний привіт і поздоровлене. Дай Боже як найскорше докінчити щасливо наше спільне дїло. Славні батьки наші боролись за волю шаблюками і самопалами, а в нас збруя — се служба народови і просьвіта.

До сего бою кличемо і Вас,
Та не на самопали, мечі і шаблюки,
Бо в нас збруя Братя,
В силі просьвіти і злуки.

Жертви на купно дому просимо ласкаво присилати на руки о. Емілїяна Менцїнського, пароха в Маластові, поч. Ропиця руська, біля Горлиць.

Всї часописи американські, прихильні нашій справі, просимо о ласкаве перепечатанє сеї нашої відозви.

Від Видїлу Руського Тов. Педаґоґічного і Бурси в Горлицях д. 4. серпня 1911.

о. Ем. Менцїнський, голова. *Тимко Перейма,* секретар.

Печать:
Філїя Руського
ТОВАРИСТВА ПЕДАҐОҐІЧНОГО
в ГОРЛИЦЯХ.

ЖЕРТВИ НА РУСЬКО-УКРАЇНСЬКУ БУРСУ В ГОРЛИЦЯХ.

(Виказ надісланий зі старого краю).

На русько-укр. бурсу в Горлицях зложили: Впреп. о. Теодозій Цар від себе $3, а з акафісту $11.80 цт.; Стефан Кащак $3.00; Стефан Горощак, Дмитро Тиханич, Стефан Мельник, Іван Намісняк, Петро Шевчик, Никола Синко і Захарій Куречка — по 1 дол.; Іван Перун 60 цент.; по 50 ц.: Іван Халянич, Лука Тиханич, Петро Шевчик (молодший), Павло Перун, Іван Павлик, Семан Дудич, Василь Глива, Андрей Дичко, Марина Мовчан, Михайло Яцишин, Войцех Кульб, Стефан Мовчан, Юрко Балаш, Дмитро Рущак, Петро Русинко, Михайло Русинко, Гринько Тесля, Василь Гебокін, Василь Войтович, Марина Мигалик, Текля Нищот, Іван Базарник, Василь Базарник, Стефан Шевчик, Юрко Галат, Іван Тиханич, Михайло Шаляк і Осиф Цімкевич; Володимир Танич 30 ц.; по 25 центів: Афтан Баюс, Реміяш Кулик, Василь Било, Анна Коваль, Андрей Хованець, Тимко Хованець, Бартко Періг, Андрей Цабай, Василь Тарбай, Ілько Дорожинський, Михайло Дорожинський, Трофій Ґонца, Андрій Цпін, Тофій Лепак, Василь Нусь, Іван Зановяк, Крестина Тарбай, Тимко Полиняк, Никола Глива, Петро Лепак, Тофій Мигалик, Андрей Семанцький, Кузма Жмурко, Осиф Лепак, Михайло Полянський, Іван Мовчан, Афтан Гривняк, Улиян Писарчик, Віхта Намісняк, Євка Кулинич, Анна Тира, Василь Тиханич, Текля Стопень, Петро Юськів, Фецко Ворожбит, Текля Цпін, Гриць Грубий, Костьо Мигалик, Марина Зановяк, Михайло Киртох, Петро Цабай, Іван Муринка, Іван Станчок, Іван Тарбай, Семан Сухарський, Михайло Тарбай і Тимко Млинарчик; Юрко Тарбай 20 ц.; Дамян Намісняк 15 ц.; Антоньо Дзибан 10 ц. — Разом 263 Корон.

E158

Вп. о. Іван Велигорський, Йосиф Дзямба, Петро Ропицький, Петро Дзямба і Іван Недїльський — по 1 дол.; по 50 ц.: Текля Бабяк, Іван Будз, Теодор Кунчевич, Олена Галушка, Марія Вакеряк, Ева Шевчик і Афтан Костик; по 25 цнт.: Анна Корінь, Михайло Мадзуля, Павло Купчевич, Сабіна Сенчук, Стефан Воргач, Юстина Хомяк, Анна Лабзда, Александер Окарма, Єфрем Робич, Семан Лучковець, Дмитро Шляхтич, Іван Сисак, Гринько Недїльський, Сидор Лучковець, Марія Лешко, Гелька Мерена, Єфрем Татусько, Іван Михаляк, Іван Барна, Петро Бабяк, Марія Варян, Семан Воргач; по 20 цнт.: Фемія Клутко, Текля Курко і Тито Дубець; по 15 цент.: Наста Серняк, Пайза Баюс, Оринка Ващишин, Петро Федорко і Филимон Мадзуля. — Разом всїх жертв 69 долярів або 347 К. 27 сот.

О дальші ласкаві жертви просимо.

о. Емілїян Менцїнський, голова,
Тимко Перейма, писар.

Печать:
Філїя Руського Товариства Педаґоґічного в Горлицях.

СЬМІШНЕ.

Виговорив ся.

— Де так спішно?

— Несу свій годинник до направи.

— То може давбись за одним заходок і мій направити?

— Що? Се старе драντє?... Та за него не дістану і зломаного цента в заставничім бюрі!...

Дитяча простодушність.

— Чи позволите менї почислити ваше волосе — питає пятьлїтна Оленка свойого вуйка, старого кавалєра, що вже добре вилисїв, однак все ще хоче уходити за молодого.

— Се, здає ся, буде тобі за тяжко, серденько.

— О, зовсїм нї; аж прецїнь вже вмію числити до десять...

Розчароване.

Малий Івась приглядає ся, як мама стриже волосе на голові його тата і по хвилинї питає ся, чи вільно йому взяти жмут волося.

— Але певно, дитинко, — відповідає мама. Звертаючи ся до чоловіка, говорить: Диви, тату, що за чуле серце в нашого Івасика. Ледви йому сім літ, а вже відчуває, якою дорогою памяткою є твоє волосе.

Івась зле зрозумів маму: Знаєте матусю, бо я хотївби, з татового волося зробити для мого коня гарний хвіст!...

Осторожний.

Адвокат, бороначи „равбшіца": Отже ви присягли-би, що обжалований постріляв Ваші голуби? Бо инакше буде справа за ощирство.

Властитель голубів: Присягати не буду.

Адвокат: Ага, отже вже вилазить, що ви самі не певні. На якій отже підставі ви позиваєте обжалованого?

Властитель голубів: Я бачив як він стрілив, як голуби попадали, а потому я найшов їх в торбі обжалованого. Може там самі залетїли. Але я не кажу, що він крав.

ХОЧЕТЕ БУТИ ЗДОРОВІ?
ЧИТАЙТЕ ОТСЇ КНИЖКИ:
Мартин Гринишин. Домовий лїкар, або як лїчити всякі слабости зїлями, травами та бурянами . . . . . 20 цт.
М. Загірня. Страшний ворог. Книжка про горілку . . . . 5 цт.
Гр. П. Задера. Як годувати малих дїтий . . . . 10 цт.
В. Корольов. Про людське тїло. (З малюнками) . . . . 15 цт.
Др Михайло Кос. Про полові справи. (З образками) . . . . 25 цт.
М. Левицький. Як ратувати ся при наглих випадках та калїцтвах 5 цт.
Др. Михайло Литвинович. Про алькоголь . . . . 15 цт.
Др. Ев. Озаркевич. Порадник гіґієнїчно-лїкарський. Недуги пошестні 50 цт.
О. Штеґер. Що молодим про алькоголь знати треба . . . . . . 5 цт.
А. Шептицький. О супружестві і родинї . . . . 10 цт.
35-36 Замовляйте у
RUTHENIAN BOOK STORE
439 N. 6 AVE., SCRANTON, PA.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Ї. Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
А. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч 1931 КВІТ $100.00
на сто долярів, котрі місцевий Уряд отримав як посмертну запомогу по Івані Яґелї на похор. кошта з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
So. Betlehem, Pa. 1011.
Т. Ф. МкҐоверн.
Сьвідки:
Томаш Крокош,
Д. Підгайний.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 288.
Д. Підгайний, предс.,
П. Підгайний, секр.

Ч. 1938 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Михаїл Зюла отримав як посмертну запомогу по жені Насті з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Alden Sta., Pa., дня 15. серпня 1911.
Михаїл Зюла.
Сьвідки:
Юрко Гавриляк,
Петро Рішко.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 72.
Прокіп Судик, предс.,
Андрей Звірженський, секр.

Ч. 1935 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Василь Токарчик (стар.) отримав як посмертну запомогу по жені Насті з Головної Каси Руського Нар. Союза в Америці.
Ramey, Pa. дня 12. серпня 1911.
Василь Токарчик, стар.
Сьвідки:
Василь Зазворський,
Юрко Ґондур.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 58.
Василь Копильчак, предс.,
Й. Ялечко, секр.

Ч. 1936 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Іван Спольський отримав як посмертну запомогу по жені Юстині з Головної Каси Руського Нар. Союза в Америці.
Дерри, Па. 12. серпня 1911.
Іван Спольський.
Сьвідки:
Василь Годчак.
Михаїл Філевич.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 227.
Василь Баран, предс.,
Петро Воїтов, секр.

ПОДЯКА.

Я Іван Спольський, член Братства сьв. Івана Хрестителя, від. 227 в Дерри, Па., дякую отсим всім Вп. Урядникам Р. Н. Союза за скоре і точне виплачене посмертної запомоги по моїй жінці, бл. п. Юстині. Най зростає наш Руський Народний Союз в сотки тисяч членів, а всім тим, що трудять ся около його розвою, нехай Господь благословить і стереже їх від всього злого. Всім членам нашої рідної орґанізації многая літа! — З високим поважанем, Іван Спольський.

Переписка Експедиції „Свободи": П. Антона Лучківця, котрий дістав невиразно відбите 34 ч. „Свободи", просить ся надіслати свою повну адресу, а дотичне число нашої часописи вишле ся йому відворотною почтою.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Усїх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнійше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнійше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

Кінґстон, Па. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 208, повідомляє всїх своїх членів, аби дня 4-го вересня с. р., о год. 8-ій зрана, явив ся кождий в новій параді у звичайній мітінґовій галї, бо маємо в той день вирушити на посьвячене угольного каменя нової гр.-кат. церкви сьв. Володимира в Едвардсвіл, Па.

Рівночасно подає ся до відома, що дня 17-го вересня с. р. відбуде ся четверічний мітінґ нашого Братства, на котрім кождий член мусить бути присутний під загрозою кари $1.00. — М. Манькович, секр.

Пітсбург, Па. Братство сьв. Флора і Лавра, від. 130, повідомляє всїх своїх членів, що дня 3-го вересня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім буде здавати ся справоздане касове з біжучого року і вибирати ся новий уряд. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. На сїм мітінґу будемо принимати нових членів без вступного. — За уряд Братства: Петро Кульчицький.

Стейпелтон, Н. Й. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 211, подає до відома всїм своїм членам, що дня 16. вересня с. р. відбуде ся у звичайнім місци річний мітінґ, на котрім буде вибирати ся новий уряд і принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить 50 цент., а урядник $1.00 кари. — Прокіп Бусел, предс.: Мих. Вишньовецький. секр.

Вілксбери, Па. Братство сьв. О. Николая, від. 99, подає до відомости своїм членам, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 17. вересня с. р. Члени, котрі не будуть на сїм мітінґу, підпадають 25 ц. а урядники 50 ц. кари. Довгуючі члени мають усї свої залеглости вирівнати, бо інакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Рівночасно повідомляє ся всїх членів згаданого Братства що дня 4-го вересня с. р. мають всї члени прийти до церковної галї о год. 7.30 рано в парадних шапках і відзнаках, бо о годині 8. ціле Братство відїде до Едвардсвіл. Па. на посьвячене дзвона і поблагословене церкви. Члени, котрі не прибудуть, а не повідомлять попереду предсідателя або секретаря про причину своєї неприсутности, заплатять $1.00 кари. — Василь Зомчак, предс.; Петро Герман, секр.

Пітсбург, Па. Тов. „Запорожська Січ", від. 171, подає до відомости своїм місцевим і позамісцевим членам, що річний мітінґ, оголошений на 13-го серпня с. р. відложено на день 10-го вересня с. р. На сей мітінґ кождий член мусить безусловно явити ся, бо суть дуже важні справи до полагодженя. Котрий член не явить ся, буде караний. Принимаємо нових членів без вступного. — Дмитро Сірий, предс.; Александер Бучак, кас.; Ґриґ. Варунок, секр.

Своєрс, Па. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 197. подає до відомости всїм своїм членам, що дня 4-го вересня с. р. (Лейбор Дей) відбуде ся посьвячене дзвона і поблагословене церкви сьв. Володимира в Едвардсвіл, Па., на котре то торжество наше Братство зістало запрошене. В виду того кождий член має явити ся на 4-го вересня, точно о год. 8. рано під церковю у школї, зі шапкою і відзнакою. Котрий член або урядник не явить ся без важної причини, заплатить кару, яку на него наложить ціле Братство. — Анд. Лужецький, секр.

Вестмореленд Сіті, Па. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 41, повідомляє всїх своїх членів, що від дня 13. с. м. уряд секретаря виконує п. Теодор Глива, позаяк старий секретар виїхав до иншої місцевости за роботою. При сїй нагоді напоминає ся довгуючих по кілька місяців членів, щоби свої довги найдальше до 30 днів вирівнали, бо в противнім разї зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Адреса нового секретаря така: Теодор Глива, 625 Clay Ave., Jeannette, Pa. — Василь Савайда, бувший секр. Братства.

Барнесборо, Па. Братство сьв. Петра і Павла, від. 166, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих Родимців, що через три місяці: вересень, жовтень і падолист принимає нових членів до свого Братства без вступного. Лучає ся дуже добра нагода для всїх тих Русинів, що ще не належать до нїякої запомогової орґанізації. Користайте з сеї нагоди! — Стефан Рейба, предс.; Іван Чорний, секр.

Ойл Сіті, Па. Братство Успенія Пр. Богородиці, від. 139, подає до відомости, що на річнім мітінґу дня 13. с. м. вибрано ось такий новий уряд: І. Фрис, предс., К. Буряк, заст. предс.; Петро Буряк, кас.; А. Буряк, заст. кас.; Павло Буряк, секр.; А. Джобак, заст. секр.; К. Сенчак, контр.; І. Романчак. орґанізатор. — Павло Буряк, Box 476, Oil City, Pa.

Джолієт, Ілл. Братство сьв. Івана Хрест. від. 264 повідомляє усїх своїх членів, що братські мітінґи відбувають ся завсїгди о другій годині по полудни в галї під словенським костелом. Кождий член мусить безусловно являти ся на кождий мітінґ під загрозою кари 25 цнт., з винятком тих, що мусять під той час йти до роботи. — Ів. Грушевський, секретар.

Ейтсборо, Па. Братство сьв. Арх. Мих., від. 51, повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го вересня с. р. о год. 2-ій по пол. Мають явити ся усї члени. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Справоздане касове, вибір нового уряду та инші важні справи. — М. Бодак, предс., В. Гурняк, секр.

Ред Стар, В. Ва. Братство Усп. Пр. Богор. від. 193, повідомляє, що місячні мітінґи будуть відбувати ся кождої другої неділї в місяци. Взиває ся усїх довгуючих членів, аби на слїдуючім мітінґу, котрий відбуде ся 10-го вересня, с. р. вирівнали усї свої довги або особисто, або листовно, на адрес: Harry Czarniega, Box 53, Red Star, W. Va. З осібна взиває ся члена К. Головача, щоб вирівнав весь свій довг, бо інакше зістане виключений з братства і Р. Н. Союза. — Гр. Чарнеґа, пр., М. Задорожний, кас., Дм. Мельник, секр.

Порт Джервіс, Н. Й. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 198. повідомляє, що на квартальнім мітінґу вибрано новий уряд: Н. Пігура, пр., Й. Каспер, кас., Ф. Бернат, секр. і орґанізатор, М. Ванко, контрольор, С. Яремко, надзиратель хорих, М. Кухтяк, колектор, Т. Ванко, капітан. — М. Баран, секр.

Дунейн, Па. Сестрицтво Пр. Богор., від. 293 подає до загального відома, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 19-го вересня с. р. Справоздане касове. На сїм мітінґу мають явити ся безсулівно усї. — Т. Іван, предс., М. Сурґент, секр.

На сплату
по 5 цент. денно
або
$1.50 місячно.

Кождому Русинови пошлемо 14 каратовий, поволо уваний годинник і дармовис вартости 20 долярів, на сплату по 1 дол. 5 цент. місячно.

Місячні рати будете сплачувати лишень тоді, як дістанете вже годинник, випробуєте його і будете вдоволені з нього.

Пишіть сейчас по інформації і катальоґ, залучаючи марку на відповідь, до:

AMERICAN WATCH CO., DEPT. 6.
1152—1154 Milwaukee Ave., Room 210.
CHICAGO, ILL.

Шіфкарти до краю і зі старого краю!

Тільки у нас можете дістати найдешевші шіфкарти на експресових і почтових кораблях до Гамбурґа, Бремы, Антверпії, Ротердаму, Лїбави і Лїверпулю. Услуга знаменита, харч обильний, подаваний чотири рази денно при накритих столах. Окремі фамілїйні каюти для родин. Як хочете їхати до краю або спровадити когось сюди до себе, то пишіть на нашу адресу або приїзджайте на дило в Ню Йорку і зателефонуйте до нас „448 Orchard", а ми вишлемо по вас сейчас свого урядника. Нїчлїг у нас безплатний аж до відїзду корабля. Висилаємо гроші до всїх частей сьвіта після найнизшого денного курсу. Міняємо гроші на корони, рублї і марки. Голосїть ся на адресу:

American European Steamship Co.,
121 Norfolk Str., New York City.

Европейська адвокатсько-нотаріяльна і військова канцелярія.

За малу винагороду переводимо в старім краю процеси ґрунтові, спадкові і грошеві, стягаємо залеглі рати і переводимо в краєвій табулї всякі документи, нотаріяльні акти, повновласти, контракти купна і продажи. Тестаменти; скрипти; довжні деклярації і спадкові, потверджені цїс. корол. ґенеральними Консулятами. Виробляємо урядовою дорогою асентерункові позваня та увільненя від військових вправ та маємо самих найлїпших адвокатів, що заступають наших клїєнтів. Всякий у нас споряджений документ, має правну важність в старім краю. Їдучим до Росії виробляємо пашпорти для вільного переїзду через границю. Порада даром. Голосїть ся або пишіть в всякій справі: D. Klarer, 121 Norfolk Str., New York, N. Y.

ЛИШЕ 5 ЦЕНТІВ.

Если обовязуєте ся платити по 5 центів денно, то пришлемо Вам сейчас на кредит: гарний 14 каратовим золотом наповнений (goldfilled) годинник, критий, о трох ковертах, з повною писемною ґаранцією на 20 лїт, а також красний ланцушок з дармовисом

Цїна годинника і ланцушка з дармовисом лише $26. Тепер не потребуєте присилати анї цента, а наперед пишіть по каталоґ, долучуючи пару марок на пересилку і відповідь.

New York Auction Co., HORTON BLDG. EAST 125 STR., NEW YORK, N. Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

КАЛЕНДАР.

СЕРПЕНЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
31	Четвер	Фльора, Лавра
1	Пятн.	Андрія
2	Субота	Самуіла
3	Неділя	12. Тадея
4	Понед.	Аґатоника
5	Вівтор.	Іринея
6	Середа	Евтиха свмуч.

НОВИНКИ.

¶ Замість діст пенсія. Ходять чутки, що австрійське правительство хоче замінити посольські дієти (щоденну платню) — на постійну річну посольську платню, в квоті від 4 тисячі 800 корон до 6 тисяч корон. Справа ся зовсім не нова, бо ще за президентури бар. Бека заходило ся правительство перемінити посольські дієти на посольську пенсію.

¶ Кацапський ювилей. Кацапи, побиті при виборах на Буковині і в Галичині, бажають за всяку ціну підреперувати себе в очах своїх „істинно русских" опікунів „з Пітера" та підбадьорити своїх одномишленників в якийсь небуденний, незвичайний спосіб. Загадали проте сьвяткувати гучний ювилей. Довго шукали довкола себе, кому би то ювилей справити та не могли на жаль нікого із живучих відповідного знайти: Дудикевич, скомпромітований, Веґрун, ще не прийшов до себе по Білгороді, Мончаловский, доперва рік сидів в криміналі, одним словом розпука хапала ся їх, а тут конче потрібно щось робити. Вкінци стали пригадувати померших та зайшли аж до І. Наумовича; сей видав ся їм найбільш відповідним до їх замірів. Перше, що вже 20 років тому як помер і проте є вже узасаднена причина справити річницю, а друге, що він, ніде правди дїти, всеж таки був чистїйший як вони всї разом. Так як сказано, о память Наумовича тут їм так дуже і не розходить ся, головно іде їм о те, щоб мати претекст до якогось прилюдного виступу, хто знає чи не замовленого і заплаченого з гори ґр. Бобриньским, бо й се дуже можливе. Кінець кінцем, кацапський „парад" має відбути ся сими днями, бо тепер як раз припадає 20-лїтна річниця смерти І. Наумовича. З тої нагоди появив ся в „Прикарпатской Руси" зазив комітету при кацапостудентськім товаристві „Друг" (від слова „дручок"), в якім взиває ся русофільську інтеліґенцію, передовсім молодіж, до насиланя всілякого рода звісток і документів, що відносять ся до погубної діяльности Наумовича. Ювілей зачне ся торжествами у Львові, богослуженєм, академією і концертом, притім плянує ся з'їзд всіх кацапів до Львова, а в першій мірі молодіжи кацапських бурс і пенсіонатів, а також „чорносотенних погромщиків", або як вони офіціяльно звуть ся „Русскія пожарныя дружины". На се торжество мають приїхати кацапські ґенерали: Яворский, Савенко, Веґрун і ґен. Владиміров з Росії і зробити перегляд над чорносотенною армією. А щоб те ціле „сьвято" якось так тихо не перейшло, а як найбільш остро заменіфестувало істоване „російского" народу в Галичині, то задумують демонструвати перед намістництвом і перед резиденцією арх. Шептицького. Та хоч сей ювілей і „парад" має також на меті спровокувати національні почуваня Українців, то всеж таки нас з рівноваги не випровадить. На провокацію відповідять Українцї ще більшою та інтензивнїйшою працею в напрямі осьвідомленя широких мас, а кацапам поможуть демонстрації і паради тілько що „помершому кадило".

¶ Протиавстрійські демонстрації в театрі. В Фльоренції, (Італія), підчас представленя нової драми італійського писателя Роветти, відбули ся бурливі протиавстрійські демонстрації. Коли на сцені згадано про австрійських жандармів, повстав в одній льожі старший ґарібальдієць і промовляв до публики та заявив, що ґарібальдійці і сегодня готові вступити до борби за освободженє італійських земель з під австрійського ярма. Промову приняв цілий театр ентузіястичними оплесками і окликами ворожими Австрії.

¶ Нове оружє кінноти. В найкоротшім часї одержить кіннота австрійської армії короткі баґнети, які будуть стало уміщені на карабінах і будуть складати ся подібно як звичайні ножики. Новість та буде введена на основі досьвідів з останної російсько-японської війни, що кіннота, коли зсідає з коний до стріляня, мусить бути рівнож приготована і узброєна на случай бою на баґнети, тим більше, що шаблї лишає ся тодї на сїдлї.

¶ Чесний нахідник а скупий пошкодованець. Василь Верес, возьний земельного банку у Львові, найшов на коритари австро-угорського банку портфель з сумою 7.600 К. в банкнотах. Чесний нахідник заніс портфель на поліцію, застерігаючи собі законно належну йому винагороду за найденє гроший. По хвилі вбіг на інспекцію переляканий Герман Г. з доносом про згубу портфелю зі значною готівкою. І як великою була його радість, коли йому показано згубу, так захмарило ся його лице, коли йому комісар заявив, що нахідник застеріг собі 10 проц. Тому, що пошкодований не хотів признати сеї винагороди, віддано гроші до судового депозиту аж до порішеня спору нахідника з пошкодованим.

¶ Язва мух в Хорватії. Полудневу Хорватію навістила язва мух, котрі тамошнє населенє називає „голюмбушка". Вколеня тих мух є трійливі, наслїдком чого занедужало в Хорватії богато людий та звірят. Лїкарі не знають, яку сї мухи мають в собі трійку і яких треба уживати средств проти сих заразків.

¶ 12-лїтний батьковбийник. В чернигівській ґубернії в селї Новоропск 12-лїтний Петро Кембов убив сокирою власного батька, коли сей спав. Довершивши злочину, Петро закопав батькового трупа в ямі і затер слїди убийства. Доперва на другий день признав ся до убийства перед матірю. Малолїтний злочинець подав, що вбив батька в злости за се, що його часто бив.

¶ Ненаситий атлєт. В перших днях липня приїхав до Вороніжа в Росії на гостинні виступи відомий атлєт Фос. Високий він більше як на 3 аршини, а при сїм є він відповідно масивної будови й має голос наче справжня єрихонська труба. Та мимо сего всего не є він построхом суперників атлєтів висшої марки. За те викликає дійсний переполох серед ресторантарів, що удержують всілякі буфети, бо Фос визначує ся казочним апетитом і має постійний звичай неплаченя за їду й напитки. Зїдає він по 10 до 12 снїданків, обідів або вечер, а мимо сего часто відчуває голод. Наслїдком неплаченя є він у частій колізії з полїцією, але ся ніколи не зважує ся його арештувати або усунути відкинебудь силою, о скілько не має під рукою дужих 10—12 поліціянтів.

¶ Чужосторонні робітники в Німеччині. В минулім році було в Німеччині чужих робітників занятих в рільництві і промислї 688 тисяч 354. Найбільшу часть становили польські робітники, бо 323 тисяч, потім Русини 82 тисяч, Німці з Австрії і Росії 66 тисяч, Бельґійці 53 тисяч, Італійцї 39 тисяч, Мадяри 23 тисяч. Найбільше число чужих робітників було заняте в рільництві. З руських робітників було занятих в нїм 47 тисяч, а в промислї 29 тисяч.

¶ Смерть від укушеня мухою. Сорокалїтного машиніста Гайнріха з Вайсензе в Німеччині вкусила перед кількома днями муха в праве рамя. Гайнріх мимохіть пошкробав ся в свербляче місце. По двох днях появили ся сильні болї і лїкар ствердив зараженє крови. Мимо операції нещасний помер серед страшних болів.

¶ Як обезпечити ся перед зелїзничою катастрофою? З причин частих зелїзничих катастроф, розписала недавно одна анґлійська часопись анкету, в який спосіб при зелїзничій катастрофі можна би було забезпечити ся, щоби хоч по части оминути грізних наслїдків катастрофи. З ріжних письм, які надійшли до редакції, показало ся, що найбільшому ушкодженю улягають низші части возів. Сей факт потвердило з досьвіду богато подорожних, а походить се звідти, що при з'ударі ударяють на себе передовсїм лавки, тому при катастрофі найлїпше скочити на якесь висше місце. Один з подорожних, який був в трех зелїзничих катастрофах, пише: „Я переконав ся, що найбільше виставлена на небезпеку є долїшна часть возів. При першій катастрофі я покалїчив собі тяжко ноги, але при другій вискочив скоро в гору, зловив ся за сїтку, призначену на клунки і вийшов без ніякого ушкодженя. При третій катастрофі вискочив я також на горішну часть воза і там держав ся. З'ударенє було так сильне, що я стратив сьвідомість, а долїшна часть воза зовсім розбила ся. Прийшовши до памяти, переконав ся я, що не віднїс ніякої тяжкої рани, підчас коли мої товариші були смертельно покалїчені". Один інжінєр каже, що найлїпше є підчас катастрофи стояти на місци і сильно держати ся воза, щоби силою мязів ослабити удар, бо найбільша часть смертних випадків при зелїзничих катастрофах наступає з причини безпосередного удару о стїни воза, або о якісь инші речі. Дальше виказує статистика, що найбезпечнїйшими возами у поїздї є середні вози, бо вони підлягають найменшому ушкодженю.

¶ Театр на водї. Франція має лїтний театр, який на кораблї обїздить ріками всї більші і менші міста Франції. Ціле підприємство складає ся з трех кораблїв; на однім містить ся театральна саля, 40 м. довга і 8 широка, яка може помістити 500 видців. На другім поміщено декорації, ґардеробу і прилади до електричного осьвітленя. На третім мешкають артисти театру, яких є 18, та 6 коний і один осел. Цїни місць у тім плаваючім народнім театрі є досить низькі: найдорожше місце коштує 1 франк 60 цент., а найдешевше 60 цент.

E159

¶ Смерть автора „воляпіка". Недавно в Констанції помер в 80-ім році житя пралат Мартин Шляєр, забутий винахідник відомої міжнародної мови „Volapuek", що полишила по собі сумну славу своєю штучністю. В останні часи Мартин Шляєр жив постійно в Констанції, залишивши всяку лїтературу та громадську діяльність. Любою його працею в молодости було вивчуванє чужих мов. Се й навело його на думку про можливість одної мови для спільних зносин людий усього сьвіту між собою. Перші його праці для виробленя граматики міжнародної мови були видруковані в 80. роках минулого столїтя. Та на перших порах його ідея не мала великого успіху, хоч і були по ріжним краям поодинокі її прихильники. Окрім граматики сеї мови, названої „воляпіком", Шляєр впорядкував цїлий ряд дуже цінних словарів чужомовних слів. Підчас боксерського повстаня він, між иншим, зложив для вояків окремий словар з анґлїйської, французької, німецької японської та инших мов. Крім того всього, Шляєр оставив ще чимало творів з области фільозофії і психольоґії та богато всяких белєтристичних оповідань.

¶ Сьвіт в числах. Париське ґеоґрафічне бюро видало сьвіжо статистичний річник сьвіта, або книжку, в котрій є зіставлені обчисленя, що відносять ся до країв і їх мешканців на цілій земській кулї.

З сего річника виявляє ся, що Европа числить 437 міліонів мешканців, Азія 851 міліонів, Африка 126 міліонів, Америка 161 міліонів а Австралія 51 міліонів мешканців. Що до простору, то найбільшою є Америка, бо займає 44 міліонів квадратових кільометрів поверхні, по нїй іде Азія о поверхні 41 міл. квадратових кільометрів, опісля Африка 31 міл. квадрат. кільометрів, Австралія 11 міліонів квадратових кільометрів, а останне місце займає Европа о поверхні 10 міліонів квадратових кільометрів. Та за се в Европі припадає пересїчно 43 мешканців на оден квадратовий кільометер, в Азії 20 мешканців, в Америці 5, в Австралії 3, а в Африці 2 мешканців на 1 квадр. кільометер.

Цїла земська куля, однак без океанів, має 138 міл. квадрат. кільом. Океани займають 374 міліонів квадратових кільометрів поверхні, з чого на атлантійський океан, що дїлить Америку від Европи і Африки, припадає 100 міліонів кв. кільометрів.

Коли би суша всіх частий сьвіта була так ґусто заселена як в Европі, то на цїлім сьвіті було би 6 міліярдів людий або 6 тисяч міліонів а є лише 1.660 міліонів. Отже має людський рід ще досить місця на землї.

Найбільшими державами що до простору поверхні є: Анґлія (разом з кольоніями), Росія, Хіни, Франція (разом з кольоніями), Злучені Держави півн. Америки, Бразилія, Туреччина, Німеччина, Арґентина, Бельґія, Данія, Портуґалія, Голяндія. Під зглядом населеня порядок держав так представляє ся: Анґлія 403 міл. мешканців (з кольоніями), Хіни 350 міл., Росія 142, Злучені Держави 98, Франція 81, Німеччина 78, Япан 62, Австро-Угорщина 50, Голяндія 44, Туреччина 38, Італія 35, Бельґія 27, Іспанія 20 міліонів.

Найбільші міста: Льондон 7 міліонів мешканців, Новий Йорк 4, Париж близько 3, Чікаґо 2, Берлін 2, Відень 2, Петербург 1 і пів, Царгород 1, Пекін 1.

До найбільших рік належить Ніль в Африці (850 миль довг.), Амазонка в Америці (730 миль довг.), таку саму довжину має ріка Єнісей в Азії, а в Европі найдовшою рікою є Волга (350 миль).

На продаж дуже дешево дім на 2 родини, з осібними входами. Властитель виїжджає до Европи. Прийме ся всяку відповідну оферту. Близше у: JNO McMAHON, 592 Broadway, Bayonne, N. J. 34—37

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Що розказував мені столітний дідус про Запорожців?

(За Еварницьким)

(Дальше).

До сеї одежі, широкої і просторої, як раз приставали і широченні штани зі сукна всілякої краски. Бували такі обємисті, що ними козак слід за собою мете. Чобіт зпід них і не видко, бо поверхи обуви спускали ся. А чоботи сапянові, жовті, зелені, червоні з золотими або срібними підківками. Іде козак в шараварах, немов вітрила розпускає. Инші широкі такі, що кавунів штук зо трийцять вложити в них можна. Як матерії вісім метрів, то такі шаравари звуть ся рясні, як пятнайцять, то кажуть про них, що достойні.

Така, бачите, була одежа у Запорожців, але се лиш празнична; дома у будень та ще й при роботі вони вбирали ся зовсім не розкішно. Обголить Запорожець голову, закрутить оселедець за вухо, натягне якунебудь опанчину на хребет, а постоли на ноги такі, що в них хоч Дніпро переплинати — тай ходить. Байдуже йому!

— Тепер хотілось би мені знати, діду, яке воно було оруже у Запорожців?

— Оруже в них було добре, дуже добре, усе вбране в золото та срібло. На оруже і на коня вони все богацтво своє покладали. То й не козак, що в него погане оруже. Були в них і пушки, тільки мало; нащо їм пушки, як у них добрі кулаки були? Були в них і шаблї і пістолї і топірці-келепи і списи. Шаблї у Запорожців були прості, не дуже закривлені і не дуже довгі — а тільки острі вони були, як огонь: як рубне кого, то так напів і розколе, одна половина голови сюди, друга туди. Пістолї робились коротенькі, зате дула в них широкі. Носили їх при поясі по два на кождому боці. Топірці чи там келепи були зі стали, щоб лїпше розбивати панцирі ті, що носили їх ляцькі війська та бити по голові піших ворогів. Келепом як ударить, то вже нема ворогови житя — тим то і сьпівають у пісни:

А козак козацький звичай знає,
Келепом по ребрам торкає.

Списи робились довгі на кілька метрів на легеньких, помальованих державах. Вони служили Запорожцям і замість мостів на болотах: як доїдуть бувало до грязкого місця, то зараз кладуть один за одним два ряди спис, в кождому ряді списа і здовж і впоперек і по них переходять. Перейдуть перший ряд, станут на другім, то розбирають перший і кладуть з него третий ряд. Ось так і перебирають ся крізь болота.

Крім пушок, шабель, спис і келепів були в них ще рушниці і ножі і так звані якірці, що їх розкидали під ноги татарським коням. Се були гей би рогаті желїзні зьвізди: якнебудь їх положиш, все один ріжок сторчить в гору — на них калічили ся коні ворогів. Усего треба було. Се все крім пушки і в мене було; була й одежа, була й збруя, так щож! три рази я на свому віку погорів, від того в мене всякого добра богато попропадало. А вжеж найдорожша була менї шабля, сталева, із золотою ручкою, з китицями, уся закривлена, а остра, остра, наче бритва. Піхви до неї всї виложені були дорогими каменями. Була й збруя в мене, сїдла, поводи, стремена, бляхи — таке, ях надягнеш було на коня, так воно і сяє на сонци.

— Якіж до такої збруї були коні у Запорожців?

— Коні в них були такі, що аж! Одно слово, як змиї... Було, як позїзджають ся козаки разом, то все чванять ся ними та визивають один другого, хто краще сяде на коня так, щоби на нїм не перевісити сїдла. От тут коло мого батька жив Запорожець Смик, страшенний козарлюга був! Він такий був, що від дванайцяти люда оборонить ся, а вони його не возьмуть. Так сей Смик поставить було одну ногу у стремено, а другу на землю, одною рукою возьметь ся за гриву, а другу обіпре на спису, то так, як муха, вскочить на коня, а кінь стоїть як укопаний. А другий був такий Запорожець Явір; напє ся іноді трохи за богато, що й на коня не вилїзе, тодї й кричить: „Повзай!“ То кінь передні ноги витягне вперед, а задні назад тай повзе. Як почує, що козак уже на спинї, тодї піднимає ся тай гайда! А як сяде Запорожець на коня, то вже повертає ним, куда хоче.

— А деж вони таких коний купували?

— Дешево купували: у Татар займали. Вкрасти в Татарина — то саме перше діло у Запорожців. З Татарами вони, як коли, то й дружбу водять і люльки вкупі курять, а як підглянуть, де в них що лежить, то вже мусять стягнути. А найбільше коний тотарських займали. Отсе підкрадуть ся нишком до табора, де сидять Татари, тай дивлять ся, чи всї вони там — а ті й не бачать нїчого. Тодї Запорожцї від табора та до коний; штук пятьдесять обо шістьдесять займуть, мерщій повскакують на них тайповтікають. Татари за ними. „Чуга-чуга! чуга-чуга!“ кричать, гонять, із пістолів гукають. Та де тобі! Запорожцям те й байдуже. Вони тільки сидять та по татарськи покрикують: „Чоп-чоп! а ну, чоп-чоп!“ Доскочуть до Дніпра, перепливуть річку і сїдел не замочуть. Попереду всїх летить ватажок, а за ним уже другі: хто за хвіст коневи почепить ся, хто за гриву та так і пливуть. Перепливуть, продадуть добич і гуляють молодцї-Запорожцї за добуті гроші! Були в них і татарські коні, були і свої, були й куповані.

— А мали за що купувати?

— Щеб таки! У них по всякий час гроший було доволї. Були і золоті і срібні і мідяні, тільки паперових не було. Були і московські і турецькі і ляцькі. Їм треба було ріжних гроший: сегодня Запорожець торгує з Москалем — треба карбованцїв і копійок, завтра торгує з Турком — треба турецьких гроший, відтак заходить ся з Ляхом — треба ляцьких гроший. Сї були понайбільше золоті, турецькі звичайно срібні, такі тоненькі, як рибяча луска, а російські — сам мідяк. За грішми у Запорожців жури не було. Отсе бувало підіде козак до коваля, наставить ногу і кричить: „Куй чобіт!“ Той підкує, а він йому пригоршу гроший кине тай поїде. Запорожець увесь в грошах ходив. Як треба було стріляти, то він стріляє кулями, а не стане куль, стріляє грішми — зарядить і стріляє. Вони, як покидали Січ, то несли зі собою і всю свою касу; відтак деякі позакопували гроші в землю, а другі поскладали в бочівки та поспускали на желїзних ланцах в річки.

— Так ось як воно було!

— Та ніби так!

— Скажіть же менї тепер, дїдусю, яка старшина була у Запорожців?

— Ріжна була: перший над всїма правяв кошовий, всї під його рукою жили. Потім йшли: осаули, писар, отамани куренні. Ось вам їх старшина. Та й те вам сказатиб: Запорожцї самі собі були пани, самі собі царі, самі собі і мужики. Зпоміж себе вони і всю старшину свою вибирали. Як вибирають кошового, то він довго відмавляє ся, а вони все просять: „Будь таки нашим начальником, будь таки нашим батьком!“ Поставлять перед ним усї клейноди — бунчук, булаву, пірнач, та все просять. Довго вибирають, а як уже виберуть, то такого, що тільки держись. Куди захоче, туди й поведе; не боїть ся ні огню ні кулї. „Бий мене — каже — прямо в груди, а я тобі ту саму кулю назад відкину“.

Як виберуть кошового, вже слухають його, як діти батька, аби тільки він був добрий вояка; на теж йому на голову і шелом вкладають, як вибирають. Він самий старший над усїма; на війнї веде війська, а дома судить. Ось як хто кого обидить, то спершу судить його судія, а відтак розбирає справу кошовий. Не помирять ся між собою два козаки, не погодить їх судія, так вони йдуть до кошового. Розкажуть йому своє дїло від початку до кінця, а потім просять, щоби він їм зробив справу. Кошовий вислухає і поперед усе старає ся помирити суперників: „Погодїть ся — каже — козаки, гріх сварку заводити“. Як противники люди слухняні і богобоязні, то зараз і втихомирять ся, куплять горівки, запють і розійдуть ся. А як вони несупокійні і неслухняні, тодї вже судить їх кошовий. Прикаже виноватому грішми заплатити, чи там покарає якнебудь інакше. А карали найбільш різками: висїчуть лозою тай годї. А бувало й так, що палками по пятах або киями по підошвах били. За зраду із пістолїв розстрілювали або четвертували: відрубають праву руку і лїву ногу, а відтак лїву руку та праву ногу. А за инші провини до стовпа привязували. Стовп у них ставили на шляху і три киї коло него клали; хто йде, то бере кий і три рази вдарить привязаного, а не вдариш, тебе бити муть. А злодїїв вішали на шибеницї.

Кошового слухають не лише ті, що в Січи, а й ті по зимовниках та по бурдюгах. Отсе як війна, то вже кошовий розсилає скрізь листи поміж козаками — де хто є, щоб ішов воювати. Забіжить післанець від кошового і в бурдюг: „Таке і таке — каже — ідїть чи там на раду чи на війну, такий і такий город брати“. То вже всї йдуть, нїхто не сьміє відказатись. Старшину свою Запорожцї слухали і тримали її, поки сподобала ся — а не сподобаєсь, вибирають других.

— А скажіть тепер менї, дїдусю, чи здорові були з себе Запорожцї?

— Ростом вони були нарід середний, а тільки що кріпкий, хоробрий, огрядний, наче пообточуваний. Не знали вони ні „соб“, ні „цабе“, роботою не дуже то замолоду намагались, від того вони і здорові і довговічні були. Тепер нарід слабий, здоровля нема і короткий вік; як девятьдесять лїт прожив, не бачить вже і стежки під собою — а в них у сто років саме сил набирав ся. Довго жили тай весело. На війну було йдуть з радостию, зі сьмішками, а з війни вертають з музиками та піснями. Отсе як провоювали, зараз і пісню зложили, не так як тепер: воюють, воюють, а щож, хоч одну пісню зложили? Нї одної. А тодї, чи побють Турка, чи потурбують Ляха, зараз і пісня на той случай у них складе ся. А що вже хоробрі були, так і казати нїчого! На війнї кулї аж свистять, а їм і думки немає. У Польщу було козацтво як ускочить у який город чи слободу, як розжене коня, то так браму і висадить! А як цїлим строєм іде, так аж земля гуде.

— А чи правда тому, що між Запорожцями були якісь то характерники такі, що їх нї куля не брала, нї шабля не рубала?

— Нї, сему не вірте, се тільки одна балачка. Вони жили по божому, не знали вони ніяких чарів; від них і поганого слова не почуєш. Жили вони наче ченцї-монахи; все воювали та молились Богу і молились добре: знали і „Отче наш“ і „Вірую“. Більш всего молились, як на війну йшли. Вони службу церковну любили вони й постили під Великдень і паски сьвятили, під Різдво кутю варили. Деякі на старість в монастир вступали; а як прийдуть було які з них за справами в Москву чи в Петербург або Київ, то перш усего йдуть по церквах Богу молити ся, милостиню вбогим роздають, служби наймають. До церкви вони щирим серцем горнули ся.

Раз якось обрали вони собі кошового Грицька Лантуха. А він дуже богобоязний був чоловік; усе їздив на прощу по городах. Приїхав якось у Київ, пішов по церквах і зайшов і в головну печерську церков. Дивить ся, а там іконостас такий бідний-бідний та обідраний. Подивив ся він тай каже старшому в монастирі, себ то архімандритови: „А що ти думаєш, отче архімандрите? Справлю я вам новий іконостас“. — „О, се велике діло, тільки чи можеш ти спромогти ся на такий дорогий іконостас?“ — „Можу — каже Грицько — як не сам, то з цїлим запорожським кошем“. Тай згодив ся аж на двайцять тисяч. От який іконостас!

Приїзджає на Січ, збирає товариство тай каже: „Таке і таке, а що, братя, збудуємо новий іконостас до сьвятої печерської церкви, щоби божі угодники і за нас Бога молили“.

— „А щож! Збудуємо, збудуємо, пане отамане!“ — От зараз зібрали двайцять тисяч карбованцїв і віддали кошовому. Кошовий зложив їх до купи, загорнув у папір тай післав якимсь козаком аж у самий Київ. Приїхав той козак у Київ, прийшов до головної печерської церкви тай пита' у ченцїв: „А де тут у вас найстарший архімандрит живе?“ Йому показали. Підійшов він до того архімандрита, так у чому був: у червоній куртцї та в широких штанах — підійшов до того архімандрита, взяв від него благословенє, а потім і витягає із кишенї папір. Архімандрит дивить ся на него. Витяг і подає. Нема на тому папери нї підпису нї печати. Архімандрит узяв у руки тай питає: „А що се таке?“ — „Та се батько кошовий прислав вам двайцять тисяч карбованцїв на поставленє іконостаса в головній церкві“. — „Еге, та якаж у вас на Січи і простота! Така велика сума і незапечатана та ще й без підпису“. — „Та нам, отче, писати нема коли. І нащо? Між нашим товариством крадїжи не буває“. — „Добрі у вас звичаї! се й нам треба від вас перенимати... Ну, скажиж велике спасибі пану кошовому та передай йому отсї дві ікони з благословенєм“.

— А чи булиж у самих Запорожців духовні?

— А як же! У них були і сьвященики і дякони і паламарі, тільки все із монахів. А може були такі, як і вони — понабігали. Вони держали їх і в Січи і по зимовниках, де були церковцї, хиба у глухому степу, де нї церкви нї людий, то там вже і духовеньства не було. Та й самі козаки такі були грамотні, що і в церквах на крилосї могли правити.

— Ось як вони жили! А деж вони ховали своїх покійників?

(Конець буде).

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Відозва!

Наша гр.-кат. руська парохія сьв. О. Николая в Пассайку, Н. Дж. буде обходити дня 3. вересня с. р. о год. 10. перед пол. незвичайне сьвято, а то

благословене нововибудованої церкви,

якого довершить наш Архієрей Пр. Владика Сотер Ортинський при більші співучасти священиства.

Ви, Родимці, знаєте сумну історію пассаійської Руси?! Історія подібна до тої, яка збула ся на Голгофті! Рідні діти під проводом зрадника Юди — Крохмального прибили на хрест рідну Маму за се, що Вона визнавала прадідну греко-кат. віру.

І зареготались зі злорадности, що вдало ся їм довершити зрадницьке діло — переведенє церкви на царославіє..... І поклали у гріб і поставили варту з нагайкою.....

Та Русь зі своєю вірою воскресла скорше, чим вороги того надіялись. Сьвято того воскресеня, т. є. благословенє нашої величної церкви обходити будемо дня 3 вер. Се не лише наше сьвято, але всїх амер. Русинів, бо се сьвято побіди правди над неправдою, се сьвято побіди нашої руської ідеї над перевертнями і зрадниками нашої віри і нашого народа.

Проте просимо Вас, Дорогі Родимці: будьте ласкаві прибути на наше сьвято воскресеня пассайської Руси. Прибудьте і погляньте, який гарний плід принесли Ваші жертви.

Вечером відбуде ся заходом нашого тов. ,,Боян" гарне представленє комедії Гр. Цеглинського ,,Ворожбит", а опісля великий баль!

Родимці! Най нікого не бракне на нашій маніфестациї і забаві!

о. Е. Сидоряк, *Ал. Хованець*,
К. Петрик, *А. Газдайда*.

(Печать гр.-кат. руської церкви сьв. О. Николая в Passaic, N. J.)

Заходом сьпів.-драм. Товариства „Боян" в Пасайку, Н. Дж.

відбуде ся

в неділю дня 3. вересня с. р

о год. 8-ій вечером,

в галі п. Ковальчика, під ч. 86-им 2-d Str.,

Passaic, N. J.

Театральне представленє і баль.

Весь дохід призначений на нову церкву сьв. О. Николая в Пасайку.

ПРОГРАМА.

I. Часть.

1. Вступне слово — Н. Н.
2. ,,Козаченьку, куда йдеш" — хор мішаний.
3. „Спи сокіл" — хор мішаний.
4. ,,Реве та стогне", терцет, відсьпівають: п-ні А. Шутка, К. Кумка і п-на М. Бояновська.

II. Часть.

ВОРОЖБИТ

Комедія народна в трох діях, Гр. Цеглинського.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Павло Охримів, війт ....т. Н. Шутка
Андрей Бурлака, парубок....................т. В. Панас
Олена Якимиха, вдова ....п. П. Квятковська
Шандор Шпитко (Цигани) ....т. П Капелюх
Катя, його жінка (Цигани) ..п-на М. Бояновська
Мішко, Петя (їх діти; Цигани)
Дудьо Пех, жидок ....т. Д. Олїйник
Іван Зруб (Селяни) ...т. Т. Вислоцький
Марина, його жінка (Селяни) ......п. К. Курилак
Настя, вдовиця (Селяни) ....п. К. Кумка
Федьо, її син (Селяни) .. .. т. А. Фляк
Хима, стара жінка (Селяни) . . п. Н. Василишин
Николай, парубок ..... т. І. Бождиґан
Максим, шандар .... т. А. Ґаздайко
Присяжний.........................т. Т. Константинович

Селяни — Жінки — Хлопці.

Діє ся в селі Темнівці, — Час: тепер.

На закінченє відсьпіває хор: а) Козак від'їзджає, б) Через річку гребелька, в) Ой летіла горлиця, г) Ще не вмерла Україна.

Управитель хору і режісер: т. С. Ягелло.

По представленю

Величавий Баль і Почта Любови.

Забава протягне ся до год. 6-ої рано.

Початок о год. 8-ій вечером.

Ціни місць: Крісла I-рядні 75 цнт., II-рядні 50 цнт., III-рядні 25 цнт.

Всіх Вп. Родимців так місцевих як і з околиці сердечно запрошує

КОМІТЕТ.

Заходом укр.-руського Товариства „Січ", від. Р. Н. Союза 282, в SYRACUSE, N. Y.

відбуде ся

в понеділок дня 4. вересня с. р.

(американське сьвято)

в галі п. Гливи, при Фаєт стр.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

ПОЧАТОК БАЛЮ О 3-ій ГОД. ПОПОЛ.

О годині 8-ій вечер. того самого дня відограють аматори представленє

Семе не кради

По представленю баль буде відбувати ся дальше.

ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

На сей баль і на се представлене запрошуємо щиро всіх наших Вп Родимців. Разом з тим просимо всі тутешні Братства, щоб вони на день 4-го вересня не устроювали у себе ніяких забав. Поможіть нам всї, а в будучности ми Вам за се відвдячимось і Вам радо поможемо. — Хор тов. „Просьвіта" відсьпіває кілька наших пісень, а сї пісні разом з представленем і балем дають найліпшу запоруку користної і веселої забави.

За комітет Товариства „Січ":

33—35 *Н. КРУК, секретар.*

Запрошене.

ДНЯ 4-го ВЕРЕСНЯ С. Р.

відбуде ся

Поблагословене церкви

сьв. Володимира

— і —

ПОСЬВЯЧЕНЄ ДЗВОНА

в **EDWARDSVILLE, PA.**

при участи Преосьвященого Владики.

Просить ся всїх околичних Русинів о прибутє на се торжество.

КОМІТЕТ ЦЕРКОВНИЙ
ЦЕРКВИ СЬВ. ВОЛОДИМИРА
в EDWARDSVILLE, PA.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Загально знаний в Ню Йорку і околици професор музики і діріґент власної орхестри

Г. Е. Смоленський

повідомляє усїх інтересованих, що теперішна його адреса звучить:

H. E. Smolen (Smolensky)
19 W. 112 Str., NEW YORK, N. Y.
межи пятою а Lenox Ave. (гора міста).

ТЕЛЄФОН: **6660 HARLEM.**

Їхати до мене можна собвейом: „Вестфарм", відтак треба висїсти на 110 вулиці; також можна їхати „Медівоневеню" карою до 112 вулиці. Хто має до мене яке діло, нехай буде ласкав повідомити мене про се листовно а також означити час, а тоді скорше порішить ся справу. Можна говорити зі мною також через телєфон.

В своїм офісї урядую від години 8-ої рано до пів до 12-ої перед полуднем; пополудни від 3-ої год. до 6-ої вечер; крім того можу бути в офісї в кождім часї на жадане потребуючих.

П. Т.

Коли урядкуєте балї, представленя, концерти, пікнїки і забави, прошу все звертати ся до мене, а я поручену менї Вами працю, своєю орхестрою виконаю як найкрасше. В недовзї виготовлю каталоґ найкрасших українських пісень в орхестрою до сьпіву, в текстом ріжних арій, дуетів, терцетів, квартетів, на женьский, мужеський і мішаний хор. В катальозї буде більше як 1 000 улюблених українських пісень, надаючих ся до сьпіву на концерти, театр. представленя і иньші забави. На жадане вишлю мій каталоґ потребуючим — даром.

Поручаюсь і на дальше памяти Вп. Панів і Пань, як також Хв. Братств і Товариств і прошу уклінно о порученє мене своїм приятелям і знакомим.

З глубоким поважанем

Г. Е СМОЛЕНСЬКИЙ,

проф і діріґент власної орхестри.

Примітка: Мій катальоґ усяких музичних творів що йно тепер виготовляєть ся. Як буде готовий, я оголошу се в часописи і тоді доперва можу його розсилати всїм моїм прихильникам. — Г. Е Смоленський.

Дім на продаж в BABYLON, N. Y. Новий дім на дві фамілії, один рік як збудований, 28x30 стіп, (лот величини 50x150). Дуже добре місце для бізнесменів. Сей дім вартує більше як 3.000 долярів, але я продам за 2.300 долярів, бо з причини лихого здоровля мушу виїхати до Европи. Робота в тій місцевости йде дуже робре, дім заасекурований на 3.000 долярів, тож порука далеко безпечнїйша ніж в банку. Не хочу виказувати свого власного дому, але хто його побачить, переконає ся, що він варта сї гроші. Голосіть ся на адресу: Sam Bojko, Box 173, Stamford, Conn.

35-38

Позір! Русини! Позір!

Товариство „Січ", Відділ Р. Н. С. 136, в Карнеґі, Па.

устроює

ПЕРШИЙ

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

ДНЯ 11-го ВЕРЕСНЯ С. Р.

в німецькій галі ,,Конкордія" при 2-nd Ave., CARNEGIE, Pa.

Початок точно о годині 7-мій вечером.

На той Великий Баль запрошує ся всїх Русинів і Русинок так з Карнеґі як і цілої околиці Пітсбурґа. Музика дуже красна, як заграє, то самі ноги будуть скакати. Хто не піде на той Баль, то пожалує веселої ночи.

За добру забаву ручить

КОМІТЕТ.

ЧИТАЙТЕ! Фарми і лоти на продаж.

Родимці! — Отсим повідомляю Вас, що компанія

INVESTMENT CORPORATION

котра продає землю

в YORKTOWN, VIRGINIA

установила мене ОДИНОКИМ СВОІМ АҐЕНТОМ ДЛЯ ВСІХ РУСИНІВ.

Настають часи безробітя. Хто має який гріш а не хоче його стратити, нехай завчасу купить собі фарму або лоту і то в такім місци, де би мав спосіб легко прожити і забезпечити собі добру роботу. Таке місце є

в YORKTOWN, VIRGINIA.

Землї на продаж не богато. Тому нехай кождий спішить, щоб забезпечити собі сталу роботу. Покиньте мійські доми, майни та ґучні фабрики, де дрожите що хвиля о своє житє, а йдїть на сьвіжий воздух, чисту та здорову воду, важийте безжурно на лонї природи у вічно зеленій Вірджінїї. Будова двох великих фабрик уже кінчить ся, а роботу дістануть там лиш сї, що купили фарму або лоту. Доси осїло там вже около 20 родин руських а польських до 60. Руська кольнїя положена осібно. Земля прекрасна і богата Скоро лиш збільшить ся число Русинів, сейчас буде поставлена руська церков. Місце під церкву і на цвинтар уже готове.

Майнери! Спішіть ся, поки маєте нагоду.

Прошу явити ся лично найпізнїйше о 11-ій год. перед полуднем кождого вівтірка.

По всякі інформації пишіть до руського аґента Василя Матолича. Адресуйте:

B. MATOLICH,
821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Хто не уміє говорити по анґлійськи

а хотївби мати добрий підручник до науки, нехай купить собі

Русько-анґлійський ТЛУМАЧ

Сторін 256. Тверда оправа. Ціна 60 центів. Гроші висилайте враз з замовленем, через моні-ордер або почтовими марками.

Замавляйте у:

ANDREW SAWKA, Box 44, JERSEY CITY, N. J.

Жінки! Учіть ся акушерства.

Є се хороше занятє, запевнююче Вам гарний заробок на усе житє. Адресуйте:

Doctor Deutsch, 36
375 East 10th Str., New York, N. Y.

Читай і застанови ся — 50 лотів даром — Подумай над тим — Бо то твоє щастє

Услівя: Тут є 9 квадратів, дай до кождого квадрату одно число від 1 до 9 так, щоби вийшло в кожду сторону 23. Кожде число вільно писати тільки один раз.

Коли се зробиш і нам пришлеш, то дістанеш лоту 25x100 за дармо, заплатиш лиш 6.00 долярів за один „deed".

І будеш мати памятку від нас до самої смерти, ти і твої діти.

Лоти є в дуже добрім положеню і в сухім місци, при містї **BARNEGAT, NEW JERSEY**, де є фабрики, школа і церква.

Дітям низше 21 літ не дамо жадної виграної.

Тільки один з родини може виграти.

Пиши на таку адресу:

Ocean Heights Imp. Co.
1969 3d Ave.,
Dept. 3., New York City.

Російсько-Американська Лінія

ОДИНОКА ЛІНІЯ БЕЗ ПЕРЕСІДАНЯ
— МІЖ РОСІЄЮ І АМЕРИКОЮ. —

8½ дня до Ротердаму, 11½ дня до Лібави.

„ЛІТУАНІЯ" — 2-го Септембера
„БІРМА" — 16-го Септембра
„РОСІЯ" — 30-го Септембра

III кляса $29.00	III кляса $30.00
II кляса $45 00	II кляса $47.00
I кляса $52.00	I кляса $62'00

По близші подробиці просить ся звертати до наших аґентів або до головного заступництва;

A. E. JOHNSON & CO. 27 BROADWAY NEW YORK, N. Y.

Позахатні робітники.

Робітники, виставлені на холод і вохкість, уникнуть докучливих болів ревматизму і невральґії, уживаючи д-ра Ріхтера „Pain Expeller-у" в хвилї, коли почують перші кольки (ломаня).

Сей лік має запевнену постійну славу від 43 літ. Уживають його скрізь по цілім сьвіті, а дістати його можна у всїх друґсторах Злучених Держав по 25 і 50 центів за фляшку.

Уживайте його також в случаях напруженя мускулїв, звихнень, болів в суставах, в боці і в грудях, болю зубів, уший і жолудкових корчів.

Повне поученє в руськім язиці находить ся в кождій коробці.

Будьте уважні і вистерігайте ся численних наслідувань. Правдивий Pain Expeller находить ся тільки в такій коробці, яка тут представлена на образку.

Сей лїк виробляють

F. Ad. Richter & Co.
213—215 Pearl Str., New York City

E160

ТАНА ПРОДАЖА ШИФКАРТ.

Одинока руська аґенція шифкартова в Ню Йорку.

ВАЖНЕ! По причині конкуренції між лініями, можете від нас відїхати до Старого Краю найменшим коштом на добрих, поспішних шифах на Гамбурґ, Бремен, Ротердам і Антверпен.

Желаючі скористати з нагоди низької цїни, повинні удавати ся до нас зі всякими запитами о інформації і о час відпливу кораблїв.

Живучим подальше від Ню Йорку, завчасу замовляємо місця на шифах, як і наші аґенти встрічають пасажирів на стаціях (depot) в Ню Йорку. Ми стараємо ся о вигоду пасажирів, як також і про їх баґажі і нічлїг.

КРАЯНИ! По що йти до чужих, котрі Вас не розуміють, коли можете удати ся до нас так, як до свого дому. Хто має замір їхати до старого краю, або спровадити кого до Америки, нехай удасть ся до нас, а ми ручимо, що дістане добру услугу. — Нумер телєфону аґенції єсть Orchard 887.

Удавайте ся особисто, листовно або по телєфонї до:

G. KUNASHEVSKY, 179 East 3rd Str., New York, N. Y.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлі	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Монгострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні віровання	20
Русько-анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди па землі, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Други.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помянек за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релігійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Зборничок найкрасших пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під нотп ч. І.	25
Ангельский хор. часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Ціни і правила оголошень в „Свободі".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані достануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛІВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств ненадежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда! Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

Михайло Угорчак, 619 EAST 11th ST., NEW YORK CITY.
РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР,
випожичає ріжні українські і нашi костюми на представленя і характеризує по низьких цінах. Замовленя приймає по найменше на 8 днів перед представленєм.

Петро Ярема
5— **РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК**
випозичає корчі на весіля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

Русини Пітсбурга!
Чи Ви знаєте
що гроші то сила?
Старайте ся пізнати та пічвіть складати своі ощадности в стейтовім Банку на розі вулиць
Carson і 14-ої.
Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братскі, сиріцькі і вп. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.
Продаємо НОРАБЕЛЬНІ НАРТИ на найлїпші лїнії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.
GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.
И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банк.

В першій русько-американській
РИЗНИЦІ
в Шенандоа, Па.
можна дістати
всі церковні і братські річи.
Всякі замовленя приймаєсь і після желаня виготовляєсь.
Приймає ся також старі річи до направи.
Сьвітло церковне найлїпшої якости.
Церковні книги ріжної величини як також всякі молитвенники в ріжних цінах.
Ризниця має на складі бланкети метрик уроджень, вінчань і усопших. — 100 за 95 цнт.
На жаданє висилає ся цінник.
Пишіть на адресу:
RYZNICIA, 114 S. Chestnut Str., SHENANDOAH, PA.

R. J. GLICK Агент асекураційний від огня.
Офіс находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
(15—30)
SHAMOKIN, PA.

Зовсім даром!
Ми висилаємо ґрамофони всім нашим землякам у всі сторони Зл. Держав без одного цента задатку.
Земляки ведучі з нами діла не ризикують нічого, бо кождий може машину випробувати, а коли вона йому не подобає ся, то може її не брати.
Подайте нам лише свою адресу, а ми Вам вишлемо наш каталоґ, з которого можете вибрати собі такий ґрамофон, який Вам подобає ся.
Ґарантія наших ґрамофонів на 5 літ.
Продажа за готівку або на рати!
Продаємо також всї можливі інструменти за готівку або на сплату.
НОВІСТЬ!!!
Подвійні 10-цалеві рекорди найславнійших русько-українських сьпіванів зі Львова, Києва, Кракова і Варшави.
GLOBE RECORD and SUPPLY CO.,
131 E. 7th ST. NEW YORK, N. Y.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.
Капітал $50.000.00.
Надвишка і нерозділені зиски $100.000.00.
Заснований 1864 року.
Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всіх частий сьвіта. Позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїли ся протягом послїдних 5 літ і виносять тепер около **$500.000.00.**
Банк пересилає гроші через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Найвисше забезпеченє $100,000.00
НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НАЙНИЗШІ ЦІНИ.
Читайте з увагою! Не дайте дурити ся агентам крикливою і брехливою реклямою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його зарука? Відвічальний Агент і банкир складає заруку в державну касу. Заки новірите кому свій гріш, чи то до перехованя, чи переслання до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш.
Я зложив в державній касі як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**
Тому памятте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Агент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе та робить
дешево, совісно і точно.
Пишіть по подробиці курсу і ціни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.
HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48
Найвисше забезпеченє $100,000.00

Лічу лишень мущин!

Спеціяльні і заразливі слабости мущин.	Чи Ви есьте дїткнені якою спеціяльною слабостію і чи хочете піддати ся під опіку довіреного лікаря?
Заночищена крови; скірні вискики; болі в розі, горлі і на язиці.	Чи Вам випадає волосє? Чи чуєте Вам в усі і чи маєте непріємний віддих? Чи болять Вас зуби або ясна? Чи маєте біль голови або якісь болі в инших частях тіла? Я ручу Вам за знаменитую опіку в повисших случаях.
Недомаганя мочені; блуди молодости; запаленя; корчі і неправильности артерій.	Чи не допустились Ви проступку проти прав здоровля і природи? Чи не відчуваєте болю в крові? Чи есьте занурені? Чи есьте [illegible] нервові, ослаблені і чи не тратите енерґії? Чи чуєтесь немічні, пригноблені і неспосібні виконувати Вашу працю як попередно? — Приходїть до мене а я Вам поможу вилічитись.

Порада і оглядини безплатні.
УРЯДОВІ ГОДИНИ: Від 10-ої рано до 4-ої попол. і від 6-ої до 8-ої вечер. В неділі і свята від 10-ої рано до 1-ої попол.
Dr. GEARY
151 West 23-rd St., New York, N. Y.
[illegible] 69-13

Одинока взірцево уряджена
ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ"
затрудняє добре вишколений друкарський персонал, посідає найновійші машини, [illegible] тому ріжнородні гарні черенки і прикраси.
Виконує
всякі друкарські роботи
точно, гарно і по низьких цінах.
Впов. Родиці, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні в всяких друкарських роботах удавати ся лише до своєї друкарні „Свобода".